

การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน :
กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย
จังหวัดปทุมธานี

จิรพร	มหาอินทร์
อรุณี	พึงวัฒนากุล
ฐิตินันท์	พงษ์คะเชนทร์
ขวัญฤทัย	วงศ์คำแหงหาญ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

**The Operations and Potentiality Development of Community
Enterprises: A Case Study of Textile Product and Apparel,
Phatumthanee Province**

Jiraporn Mahain
Arunee Phungwattananukul
Thitinan Pongkachang
Khunruthai Wongkhumhunghan

**This Research in Funded by Faculty of Business Administration
Rajamangala University of Technology Phra Nakorn
Year 2011**

- ชื่อเรื่อง** : การดำเนินงานและการส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน :
กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย
จังหวัดปทุมธานี
- ผู้วิจัย** : ผศ.จิรพร มหาอินทร์ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
ผศ.จิตินันท์ พงษ์คะเชนทร์ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
ผศ.อรุณี พึ่งวัฒนาภูกุล สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
ผศ.ขวัญฤทัย วงศ์คำแหงหาญ สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
- พ.ศ.** : 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการดำเนินงานและปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 8 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เกิดจากผู้ประกอบการไม่มีความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการ การผลิตยังคงยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่มีการประยุกต์เทคโนโลยีสมัยใหม่บ้าง เพื่อพัฒนารูปแบบและเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ภาครัฐขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มไม่มีรูปแบบการบริหารกลุ่มหรือการทำงานกลุ่มเต็มรูปแบบส่งผลให้การสนับสนุนจากภาครัฐมีน้อย นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มมักบริหารงานเพียงลำพังเนื่องจากไม่มีความรู้ความชำนาญในด้านการบริหารจัดการ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ คือ นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่คนในชุมชนและความร่วมมือขององค์กรในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งการมีภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่มผนวกกับความเข้มแข็งของชุมชนที่เกื้อกูลการขับเคลื่อนกลุ่ม ส่วนข้อเสนอแนะจากการศึกษาคครั้งนี้ สำหรับภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินทุน ความรู้ในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และการประชาสัมพันธ์ ส่วนด้านผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ควรมีการวางแผนการตลาด การจัดทำแผนธุรกิจ และสำรวจความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะส่งผลให้ การดำเนินงานผลิตสินค้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีคุณภาพมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งออกจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศและสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน

Title : The Operations and Potentiality Development of Community Enterprises: A Case Study of Textile Product and Apparel, Phatumthanee Province

**Researcher : ผศ.จิรพร มหาอินทร์ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
ผศ.จิตินันท์ พงษ์คะเชนทร์ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
ผศ.อรุณี พึ่งวัฒนาคุณ สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร
ผศ.ขวัญฤทัย วงศ์คำแหงหาญ สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มทร.พระนคร**

Year : 2011

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการค้าดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 8 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และเปิดให้บุคคลในชุมชนได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ เพื่อนำไปประกอบอาชีพแก่ครอบครัว และร่วมในการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เกิดจากผู้ประกอบการไม่มีความรู้ ความชำนาญในการบริหารจัดการ การผลิตยังคงยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่มีการประยุกต์เทคโนโลยีสมัยใหม่บ้าง เพื่อพัฒนารูปแบบและเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ภาครัฐขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มไม่มีรูปแบบการบริหารกลุ่มหรือการทำงานกลุ่ม เต็มรูปแบบส่งผลให้การสนับสนุนจากภาครัฐมีน้อย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จ คือ นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่คนในชุมชนและความร่วมมือขององค์กรในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งการมีภาวะผู้นำของผู้ในกลุ่ม ผนวกกับความเข้มแข็งของชุมชนที่เกื้อกูลการขับเคลื่อนกลุ่ม ส่วนข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ สำหรับภาครัฐควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการค้าดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินทุน ความรู้ในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด และการประชาสัมพันธ์ ส่วนด้านผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ควรมีการวางแผนการตลาด การจัดทำแผนธุรกิจ และสำรวจความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะส่งผลให้ การดำเนินงานผลิตสินค้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีคุณภาพมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งออกจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ และสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การทำงานวิจัยฉบับนี้ที่สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ขอขอบคุณ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่เอื้อเฟื้อสถานที่และเครื่องมือต่างๆ ในการทดสอบ และปฏิบัติงานการทำงานวิจัย

ขอขอบคุณ สมาชิกกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัด ปทุมธานีอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการ ประสานงานต่างๆ จนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

จิรพร มหาอินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	
สารบัญภาพ	
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1 ทฤษฎีการบริหารจัดการ	9
1.1 ความหมายของการจัดการ	9
1.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการ	10
1.3 ประสิทธิภาพและประสิทธิผล	10
1.4 กระบวนการจัดการ	12
1.5 หลักการบริหาร	13
1.6 ประเภทขององค์การ	14
2 ความเป็นมาเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	15
2.1 แนวคิดของวิสาหกิจชุมชน	15
2.2 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน	16
2.3 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน	17
2.4 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน	18
2.5 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	18
2.6 เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน	19
2.7 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน	19
2.8 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	
2.9 การส่งเสริมธุรกิจในวิสาหกิจชุมชน	20
2.10 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	23
3 จังหวัดปทุมธานี	30
3.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดปทุมธานี	30
3.2 ที่ตั้งและอาณาเขต	31
3.3 ลักษณะภูมิประเทศ	32
3.4 ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี	33
4 ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย	34
5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	
3.1 กำหนดประชากรที่ใช้ในงานวิจัย	39
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
3.3 การรวบรวมข้อมูล	40
3.4 แหล่งที่มาของข้อมูล	42
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	57
คณะผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสาหกิจชุมชนเป็นนโยบายของรัฐบาล ในการแก้ปัญหาภาพรวมของประเทศ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชน โดยคนในชุมชน อย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่าง ชุมชน นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนยังเป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นกิจกรรม ทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน สร้างรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศ จากแนวคิดและนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน ด้วยกิจกรรมวิสาหกิจ ชุมชน รัฐบาลจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเข้าสู่รัฐสภา โดยผ่านความเห็นชอบจากวุฒิสภา เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2547 และผ่านความเห็นชอบจากสภา ผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 ซึ่งนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 18 มกราคม 2548 และมีผลใช้บังคับในวันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2548 เป็นต้นไป โดยมีเจตนารมณ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็น พื้นฐานของพัฒนาเศรษฐกิจอย่างพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขัน ทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่ง กันและกันการพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ ระบบเศรษฐกิจชุมชน มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่ สูงขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และมีอธิบดีกรม ส่งเสริมการเกษตรเป็นเลขาธิการ (พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ และคณะ, 2550: 20-21)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริม ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนา ความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพา ตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทาง การค้าในอนาคต ไม่ว่าจะในระดับใด รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบ กิจการในระดับสูงขึ้นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาความยากจนและ ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดี มีสุขของคนไทย ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการสร้างการแข่งขันของ ชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานการพัฒนาที่สำคัญของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการสร้าง ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความ

เข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน รวมทั้งพัฒนาระบบการป้อนเพาะวิสาหกิจชุมชนควบคู่ไปกับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างตราสินค้า การจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของชุมชน เพื่อลดความเสียหายทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprises : SMCE) เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีแนวคิดที่ว่าปัญหาของประเทศในภาพรวม ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มขึ้น สามารถแก้ไขได้ด้วยการที่ประชาชนรู้จักนำสินทรัพย์ที่มีอยู่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น สามารถขจัดปัญหาความยากจน เป็นการสร้างรายได้และอาชีพที่ยั่งยืน ความคาดหวังที่มีต่อวิสาหกิจชุมชนคือคนในชุมชนมองเห็นค่าในสินทรัพย์ของตนเองและชุมชน สามารถทำให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและนำมาเป็นปัจจัยสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สินทรัพย์ที่มีอยู่ไม่ได้หมายถึงเงินทองเท่านั้น แต่หมายถึงความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทักษะฝีมือ วิถีชีวิต วัสดุตามธรรมชาติของชุมชน พืชผลการเกษตร เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นทุนทางสังคมของชุมชน เพราะเป็นสิ่งที่ได้สร้างสะสมและสืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นสมบัติของคนในชุมชนทุกคน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2549) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น (สำนักพัฒนาเกษตรกรรม กรมส่งเสริมการเกษตร, 2547)

วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คำว่า “วิสาหกิจชุมชน” นั้นสามารถใช้คำว่า “ธุรกิจชุมชน” แทนได้ อันเนื่องมาจากว่าชุมชนไม่ใช่รัฐ ดังนั้นสถาน-ประกอบการที่ชุมชนเป็นเจ้าของก็ต้องจัดว่าเป็นของภาคเอกชนเช่นเดียวกัน แต่ในความเป็นจริงแล้วถ้าหากใช้คำว่าธุรกิจนั้นก็หมายถึงการแสวงหากำไรเป็นที่ตั้ง แต่สถานประกอบการที่ชุมชนเป็นเจ้าของนั้นก็กลับมีแนวคิดที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการแสวงหากำไร ดังนั้นจึงควรใช้คำว่า “วิสาหกิจชุมชน” เช่นเดียวกับ “รัฐวิสาหกิจ” ที่หลายคนรู้จัก (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน, 2548, หน้า 3) โดยวิสาหกิจชุมชนนั้นจัดเป็นกลุ่มกิจกรรมของชุมชนที่ชุมชนคิดได้จากการเรียนรู้ ไม่ใช่กิจกรรมเดี่ยว ๆ ที่ทำเพื่อมุ่งสู่ตลาดใหญ่ และไม่ใช้กิจกรรมที่ซับซ้อนอะไร ล้วนแล้วแต่เป็นการทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อจากตลาดได้ และเป็นการจัดการระบบการผลิตและบริโภคที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดการเรื่องข้าว หมู เห็ด เบ็ด ไก่ ผัก ผลไม้ น้ำยาสระผม สบู่ น้ำยาล้างจาน หรืออื่น ๆ ที่ชุมชนทำได้เองโดยไม่ต้องยกหนัก การทำกินทำใช้ทดแทน

การซื้อเป็นการลดรายจ่ายและยังช่วยให้ระบบเศรษฐกิจใหญ่เข้มแข็งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการจัดระบบเศรษฐกิจใหม่ให้เป็นฐานที่เป็นจริงในชุมชน เพราะถ้าชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเปรียบเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนเสาเข็มของตึกที่ทำให้ตึกมั่นคงแข็งแรงเศรษฐกิจของประเทศก็จะเข้มแข็งและอยู่ได้ ที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจในประเทศเปรียบเหมือนการสร้างตึกที่มีฐานแคบ ถ้าฐานไม่แข็งแรง ตึกก็พังลงมา ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศได้ โดยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และลดภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น

ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดปทุมธานีมีทั้งหมด 32 กลุ่ม จากสรุปผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลไทย ประจำปี พ.ศ. 2552 ยังไม่มีผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดปทุมธานีได้ระดับ 5 ดาว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายจะอยู่ในระดับ 2 ดาว จำนวน 15 กลุ่ม ระดับ 3 ดาว 10 กลุ่ม ระดับ 1 ดาว 4 กลุ่ม และระดับ 4 ดาว 2 กลุ่ม (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี. 2552) ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าสภาพการบริหารงานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายของจังหวัดปทุมธานียังพัฒนาไม่ถึงที่สุด ซึ่งอาจจะเกิดปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย ปัจจัยที่เป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนา คือ การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ต้องใช้วิถีวิทยาทางการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อให้ได้คำตอบที่แท้จริงในการแสวงหาข้อมูล รวมทั้งการวิเคราะห์ปัญหาที่ถูกต้อง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดปทุมธานีให้มีมาตรฐานและเป็นกรณีศึกษาให้กับการศึกษาวิจัยในประเด็นที่ใกล้เคียงได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดปทุมธานี

1.2.2 เพื่อหาวิธีการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดปทุมธานี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เพื่อเพิ่มความชัดเจนให้กับหัวข้อวิจัยที่ศึกษา

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.3.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี (อ้างอิงจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี)

1.3.2.2 การเก็บข้อมูลตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 8 กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี (อ้างอิงจากสำนักพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี, ทำเนียบผู้ประกอบการ ปี 2552) และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1.3.3 ขอบเขตด้านสถานที่ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย ในพื้นที่ 7 อำเภอ จังหวัดปทุมธานีประกอบด้วย

1.3.3.1 อำเภอเมือง

1.3.3.2 อำเภอคลองหลวง

1.3.3.3 อำเภอธัญบุรี

1.3.3.4 อำเภอหนองเสือ

1.3.3.5 อำเภอลาดหลุมแก้ว

1.3.3.6 อำเภอลำลูกกา

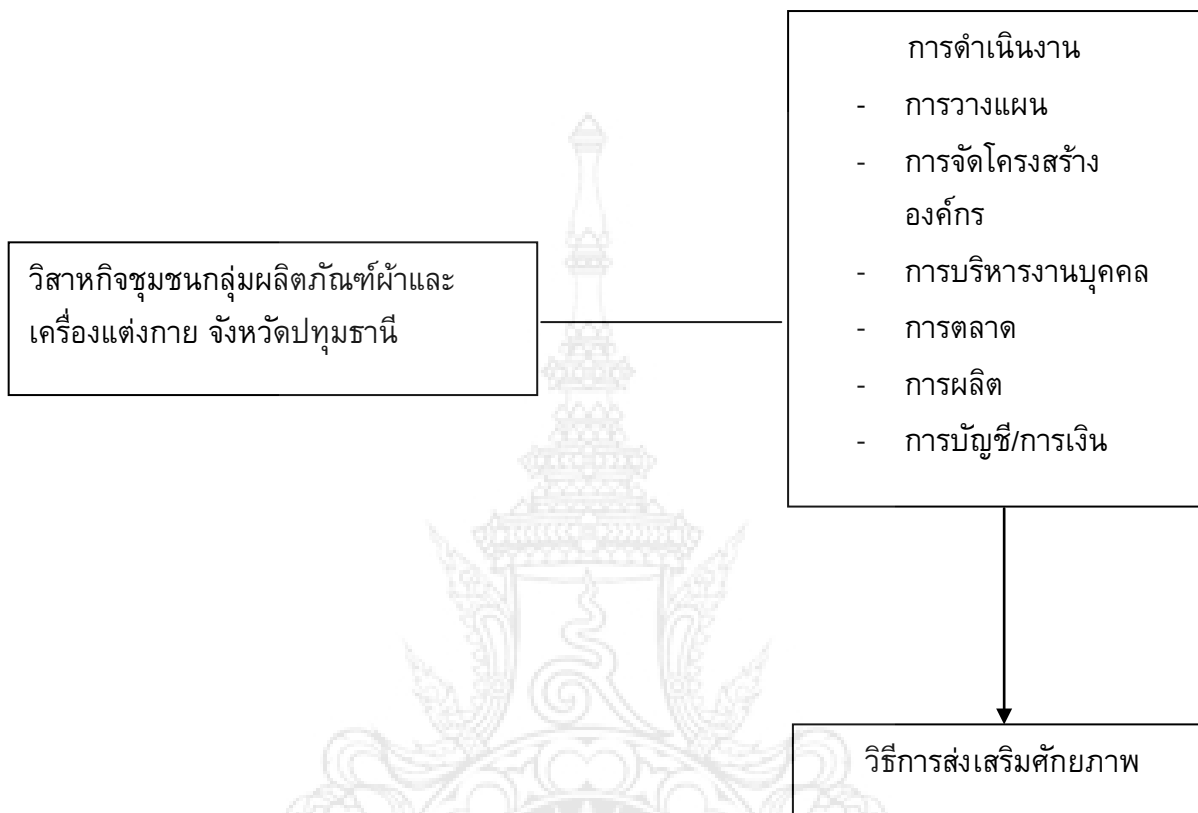
1.3.3.7 อำเภอสามโคก

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา 1 ปี

เริ่มตั้งแต่ ตุลาคม 2553 – กันยายน 2554

1.4 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงวิธีการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค จุดแข็งและจุดอ่อนในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

1.5.2 ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ในด้านโครงสร้างการบริหารองค์กร ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

1.5.3 เป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

1.5.4 เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การดำเนินงานที่ส่งผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร การผลิต การตลาด และการเงิน ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำและบังคับบัญชา (Leading) และการควบคุม (Controlling) ทรัพยากร ต่าง ๆ ขององค์การเพื่อการบรรลุในเป้าหมายที่กำหนดไว้ (วิทยา ด้านธำรงกุล. 2546: 29)

การส่งเสริมศักยภาพ หมายถึง วิธีการส่งเสริมศักยภาพในการดำเนินงานองค์กรให้ประกอบผลสำเร็จ

วิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย หมายถึง ผ้าทอและผ้าทักจากเส้นใยธรรมชาติหรือเส้นใยสังเคราะห์ รวมทั้งเสื้อผ้า/เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกายทั้งเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยและเพื่อความสวยงาม

(1) **ผ้า** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนที่ทำจากเส้นใย เส้นด้าย นำมาทอถักเป็นผืนมีลวดลายเกิดจากโครงสร้างการทอหรือตักแต่งสำเร็จบนผืนผ้า ทำด้วยมือหรือเครื่องจักร รวมถึงผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์สิ่งทอและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าเป็นหลักและมีวัสดุอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบผสม

(2) **เครื่องแต่งกาย** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกายที่ทำจากวัสดุทุกประเภท ทั้งเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย อาทิเช่น รองเท้า เข็มขัด กระเป๋าถือ ฯลฯ และเพื่อความสวยงาม อาทิเช่น สร้อย แหวน ต่างหู เป็นต้น

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

กฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร

1. **ระดับปฐมภูมิ** ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาใช้เหมาะสม การร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

2. **ระดับสูงขึ้นไป** ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจและความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การ

ประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง ต่อไป

3. การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน (สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร. 2547)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิจัยเรื่องการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีการบริหารจัดการ
  - 1.1 ความหมายของการจัดการ
  - 1.2 ความสำคัญของการจัดการ
  - 1.3 ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
  - 1.4 กระบวนการจัดการ
  - 1.5 หลักการบริหาร
  - 1.6 ประเภทขององค์การ
2. ความเป็นมาเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
  - 2.1 แนวคิดของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.2 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.3 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.4 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.5 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.6 เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.7 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.8 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน
  - 2.9 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
  - 2.10 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
3. จังหวัดปทุมธานี
  - 3.1 ประวัติความเป็นมา
  - 3.2 ที่ตั้ง และอาณาเขต
  - 3.3 ลักษณะภูมิประเทศ
  - 3.4 ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย
4. ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการบริหารจัดการ

1.1 ความหมายของการจัดการ (Management)

ชนงกรณ์ กุณทลบุตร. (2549: 2) ได้ให้ความหมายของการจัดการว่า การจัดการจะต้องประกอบด้วยคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน และผู้จัดการหรือผู้บริหารคือผู้ที่ประสานทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น คน เงิน สิ่งของ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยมุ่งหวังว่าจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2550: 2) กล่าวว่า คำจำกัดความของการจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร หากพิจารณาในมุมกว้างแล้วจะพบว่าการจัดการประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน (Process or series of continuing and related activities)
2. เน้นที่การบรรลุเป้าหมายขององค์การ (Concentrates on reaching organizational goal)
3. การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหารเข้าด้วยกัน (Working with and through people and other organizational resources)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545, น.18-19) ได้รวบรวม ความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” และ “การจัดการ” ได้ดังนี้

1. คำว่า “การบริหาร” (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการ และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร (Schermerhorn, 1999, p.G-2) ดังนั้น การบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรือการอำนวยความสะดวก (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (6 M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

2. คำว่า “การจัดการ” (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business management) ส่วนคำว่า “ผู้จัดการ” (Manager) จะหมายถึงบุคคลในองค์กรซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร

วิทยา ด้านธำรงกุล. (2546: 29) กล่าวว่า การบริหาร (Management) ที่บางคนเรียกว่า “การจัดการ” หรือบางครั้งอาจเรียกว่า “การบริหารจัดการ” หมายถึง กระบวนการของการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำและบังคับบัญชา (Leading) และการควบคุม (Controlling) ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การเพื่อการบรรลุในเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 ความสำคัญของการจัดการ

การจัดการมีความสำคัญต่อผู้บริหารทุกคนในการพัฒนาองค์การให้มุ่งไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้ เช่น ผู้จัดการโรงงานสามารถดำเนินการผลิตสินค้าของเครื่องใช้อุปโภคบริโภคออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสามารถหาตลาดในการจัดจำหน่ายสินค้าเหล่านั้น ผู้จัดการฝ่ายบุคคลมีศักยภาพในความสามารถจัดหาแรงงานและพนักงานเพื่อมาปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ภารกิจในองค์การลุล่วงไปได้ ผู้จัดการแต่ละฝ่ายอาจมีพื้นฐานความรู้ทางการบริหารแตกต่างกันและมีการศึกษาที่แตกต่างหลากหลายที่จะต้องทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุความสำเร็จในวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งไม่เฉพาะเป็นการกระทำเพื่อองค์การเท่านั้น แต่เป็นการกระทำที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ จะต้องมีความรู้เบื้องต้นในงานทางด้านการบริหาร (Management task) และกระบวนการบริหาร (Management process) เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย (Goal attainment) ภายใต้การจัดการทรัพยากรทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล (เนตร์พัฒนา ยาวีราช. 2550: 1)

1.3 ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในการดำเนินงานขององค์การต่าง ๆ ผลงาน (Performance) จะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้ทรัพยากรองค์การเพื่อสร้างความพอใจให้กับลูกค้าและการบรรลุเป้าหมายขององค์การ

ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการวัดจำนวนทรัพยากรที่ใช้ไปในการบรรลุเป้าหมายขององค์การว่าดีหรือก่อให้เกิดผลอย่างไรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการทำให้ถูกต้องในสิ่งที่ทำ (doing the thing right) ดังนั้นประสิทธิภาพจึงอ้างถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) และผลผลิต (output) เพื่อให้ต้นทุนของทรัพยากรต่ำสุด ซึ่งองค์การจะมีประสิทธิภาพได้เมื่อผู้จัดการได้ใช้จำนวนทรัพยากรหรือเวลาที่จำเป็นให้ต่ำสุดเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการที่กำหนดให้ ตัวอย่างเช่น แมคโดนัลด์ (McDonald) ได้พัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของแฟท ไรเยอร์ (fat fryer) ซึ่งไม่เพียงแต่ลดจำนวนการใช้น้ำมันในการประกอบอาหารลงร้อยละ 30 เท่านั้น แต่ยังเพิ่มความรวดเร็วในการทำเฟรนช์ ฟรายส์ (French fries) อีกด้วย ดังนั้น ผู้จัดการจึงต้องรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้ทุกกิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อส่งมอบคุณค่าที่ดีให้กับลูกค้าให้เป็นไปได้ไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

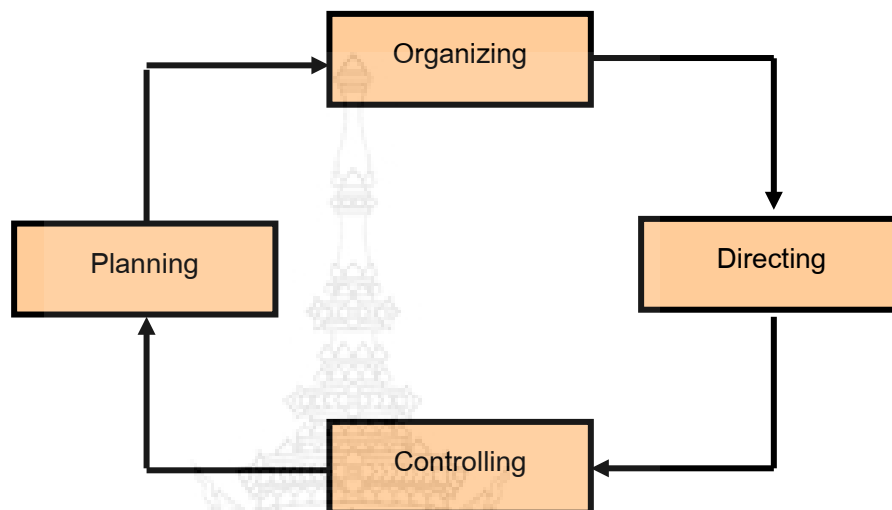
ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นการวัดความเหมาะสมของเป้าหมายขององค์กรที่ผู้จัดการกำหนดขึ้นและรวมถึงระดับที่ซึ่งองค์กรบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น หรือการทำในสิ่งที่ถูกต้อง (doing the right thing) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นองค์กรจะมีประสิทธิผลได้เมื่อผู้จัดการเลือกเป้าหมายอย่างเหมาะสมและดำเนินการจนสามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ตัวอย่างเช่นเมื่อหลายปีก่อน แม็คโดนัลด์ได้กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการเปิดให้บริการอาหารเช้าเพื่อดึงดูดลูกค้าและเพิ่มยอดขายของกิจการ การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นเป้าหมายที่ดีและเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะปรากฏว่ายอดขายอาหารเช้ามีสัดส่วนถึงกว่าร้อยละ 30 ของยอดขายทั้งหมด (อานาจ ชีระวนิช. 2547: 12)

		ประสิทธิภาพ (Efficiency)	
		ต่ำ	สูง
ประสิทธิผล (Effectiveness)	สูง	<p>ประสิทธิภาพต่ำ/ประสิทธิผลสูง ผู้จัดการเลือกเป้าหมายอย่างเหมาะสม แต่การใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม</p> <p>ผลลัพธ์: ผลិតภัณฑ์เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า แต่ราคาที่จำหน่ายสูงตามไปด้วย</p>	<p>ประสิทธิภาพสูง/ประสิทธิผลสูง ผู้จัดการเลือกเป้าหมายอย่างเหมาะสม และการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมีความเหมาะสม</p> <p>ผลลัพธ์: ผลិតภัณฑ์เป็นไปตามความต้องการของลูกค้าและสามารถตอบสนองลูกค้าได้ในราคาต่ำ</p>
	ต่ำ	<p>ประสิทธิภาพต่ำ/ประสิทธิผลต่ำ ผู้จัดการเลือกเป้าหมายอย่างไม่เหมาะสม และการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม</p> <p>ผลลัพธ์: ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้าและราคาสูง</p>	<p>ประสิทธิภาพต่ำ/ประสิทธิผลต่ำ ผู้จัดการเลือกเป้าหมายอย่างไม่เหมาะสม แต่การใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมีความเหมาะสม</p> <p>ผลลัพธ์: ผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้าแต่สามารถตอบสนองลูกค้าได้ในราคาต่ำ</p>

รูปแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่มีต่อผลงานขององค์กร

1.4 กระบวนการจัดการ (Management Process)

ชนงกรณ์ กุณศลบุตร (2549: 3-4) กล่าวว่ากระบวนการจัดการประกอบด้วยหน้าที่ทางการจัดการ (managerial function) ดังต่อไปนี้

รูปแสดงกระบวนการจัดการ (Management Process)

1.4.1 การวางแผน (Planning) เป็นการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน รวมทั้งพิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ และทำการกำหนดล่วงหน้าถึงวิธีการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติ ทรัพยากรที่ต้องการ เวลาที่แล้วเสร็จ และผลที่ได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าเจ้าของเงินจะทำธุรกิจผลิตคอมพิวเตอร์ออกจำหน่าย ก็จะต้องวางแผนว่าจะทำอย่างไร โดยพิจารณาทั้งระบบ เริ่มจากจะลงทุนในธุรกิจอะไร จะลงทุนเมื่อใดด้วยวิธีใด การตลาด การผลิตจะมีแผนการอย่างไร เป็นต้น โดยในแผนจะสรุปทั้งวิธีการ ช่วงเวลาที่จะปฏิบัติ งบประมาณที่จะต้องใช้ ผู้รับผิดชอบ

1.4.2 การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์การเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการจัดองค์การนั้น รวมถึงแต่การกำหนดหมวดหมู่ของงาน การกำหนดวิธีการสื่อสารระหว่างฝ่ายต่าง ๆ การวางแผนทางด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ตัวอย่างเช่นเมื่อมีแผนการในขั้นตอนแรกแล้ว ก็ยังไม่สามารถดำเนินงานได้จนกว่าจะได้กำหนดความรับผิดชอบและงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายตลาด ฝ่ายผลิต ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายบริหารและการเงิน และอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง วิธีการสั่งการและการรายงานผล

1.4.3 การอำนวยการ (Directing) หมายถึงการมีผู้รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ขององค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยการนำ (leading) หรือการจูงใจ ผู้ปฏิบัติงาน (motivation) ในองค์การธุรกิจจะต้องมีผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้างานเพื่อคอย

ประสานงาน สั่งการ จูงใจพนักงานและดูแลทุกข์สุขของพนักงาน เพื่อให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามท้องที่การคาดหวัง

1.4.4 การควบคุม (Controlling) หมายถึงการติดตามผลการปฏิบัติงานเมื่อระยะเวลาผ่านไป เพื่อให้ทราบว่างานที่ได้ดำเนินไปตรงตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนหรือไม่ เช่น การติดตามผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ พิจารณารายงานต่าง ๆ และปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาทางปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนหรือดีกว่าที่แผนการกำหนด ถ้าเป็นการควบคุมระดับบริษัทก็จะได้แก่ งบการเงินต่าง ๆ ถ้าเป็นระดับฝ่ายและระดับแผนกก็จะได้แก่รายงานต่าง ๆ ที่มีการออกแบบเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน

1.5 หลักการบริหาร

หลักการจัดการ 14 ประการ ได้แก่ (สาคร สุขศรีวงศ์, 2549, DuBrin and Ireland, 1993)

1.5.1 การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) การแบ่งงานกันทำตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการทำงาน

1.5.2 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นของคู่กัน ดังนั้นในการทำงานใดๆ หากมีการให้อำนาจหน้าที่ก็จะต้องให้มีความรับผิดชอบในงานนั้นๆ ด้วย

1.5.3 ระเบียบวินัย (Discipline) หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัยในองค์กรนั้นจะต้องมีข้อตกลงในการทำงานและทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ ฟาโยล์เห็นว่า วิธีที่จะรักษาระเบียบวินัยได้นั้นจะต้องมีผู้บริหารที่ดีในทุกองค์กร ข้อตกลงในการทำงานต้องชัดเจนและยุติธรรม การลงโทษต้องกระทำอย่างระมัดระวัง

1.5.4 เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) ในการทำงานใดๆ นั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว เพื่อป้องกันความสับสนในการทำงาน

1.5.5 เอกภาพในแนวทาง (Unity of Direction) การมีเป้าหมายร่วมกัน กิจกรรมการทำงานภายในองค์กรต้องมีเป้าหมายอันเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.5.6 ประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of individual interests to general interests) ในการทำงานนั้นทุกคนควรถือผลประโยชน์ส่วนรวมขององค์กรเป็นใหญ่

1.5.7 ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration) การให้ผลตอบแทนจะต้องยุติธรรม เป็นความพอใจทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้าง

1.5.8 การรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง (Centralization) ในการบริหารงานนั้นควรจะรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางเพื่อให้สามารถควบคุมส่วนต่างๆ ได้ และอาจกระจายอำนาจได้มากขึ้นเพียงใดแล้วแต่กรณี

1.5.9 การจัดสายการบังคับบัญชา (Scalar of Chain) การบริหารงานต่างๆ ภายในองค์การจะต้องระบุสายการบังคับบัญชา ทั้งแนวดิ่งและแนวราบให้ชัดเจน โดยเฉพาะการจัดลำดับสายงานจากผู้บริหารสูงสุดไปจนถึงพนักงานระดับล่างสุด เพื่อให้เข้าใจแนวทางการติดต่อสื่อสาร การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการสั่งงานภายในองค์การที่ชัดเจน

1.5.10 การสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Order) การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ จะต้องจัดเก็บให้เป็นระบบระเบียบ และจัดวางไว้ยังตำแหน่งที่เหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆ เช่นเกี่ยวกับการคัดเลือกและสั่งการบุคลากรจะต้องวางตำแหน่งให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร

1.5.11 ความเสมอภาค (Equity) หลักความเสมอภาค จะต้องสร้างคุณธรรมในการทำงานโดยเน้นพิจารณาความดีความชอบจากผลงาน ผู้ที่มีผลงานเท่าเทียมกันต้องได้รับผลตอบแทนเท่าเทียมกัน

1.5.12 ความมั่นคงในการจ้างงาน (Stability of Tenure) การสร้างความรู้สึกมั่นคงในการจ้างงานให้แก่พนักงาน เพื่อให้พนักงานไม่รู้สึกหวาดหวั่นต่อความรู้สึกที่อาจถูกเลิกจ้างในเวลาใดก็ได้

1.5.13 ความคิดริเริ่ม (Initiative) การส่งเสริมให้สมาชิกขององค์การได้มีความกล้าที่จะแสดงความคิดริเริ่มในการทำงาน

1.5.14 ความสามัคคี (Esprit de Corps) การส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีระหว่างสมาชิกใน

1.6 ประเภทขององค์การ

อำนาจ ชีระวนิช. (2547: 14) ได้แบ่งประเภทขององค์การโดยใช้หลักเกณฑ์ 3 หลักเกณฑ์ด้วยกัน คือ วัตถุประสงค์ด้านกำไร (องค์การแสวงกำไรหรือองค์การไม่แสวงกำไร) ประเภทผลิตภัณฑ์ (สินค้าหรือบริการ) และความเป็นเจ้าของ (รัฐหรือเอกชน) ดังนี้

1.5.1 องค์การแสวงกำไรและองค์การไม่แสวงกำไร (For-profit and not-for-profit organization) องค์การแสวงกำไรเป็นองค์การที่มีเป้าหมายหลักเพื่อให้บรรลุผลกำไร ซึ่งองค์การแสวงกำไรอาจมีเจ้าของคนเดียวหรือเป็นองค์การระดับโลกที่มีผู้ถือหุ้นหลายพันหลายหมื่นรายก็ได้ องค์การประเภทนี้แม้จะมีเป็นจำนวนมากที่ประสบกับการขาดทุนแต่ยังคงถือว่าเป็นองค์การแสวงกำไรเพราะมีเป้าหมายการดำเนินธุรกิจเพื่อผลกำไร องค์การแสวงกำไร เช่น บริษัท ห้างร้านที่พบกันอยู่ทั่วไป

1.5.2 องค์การผลิตสินค้าและองค์การผลิตบริการ (Manufacturing and service organizations) หลักเกณฑ์ที่ 2 ในการจำแนกประเภทองค์การโดยแบ่งตามชนิดของผลิตภัณฑ์เป็นสินค้า (goods) หรือบริการ (service) ที่องค์การผลิตขึ้น องค์การที่ทำการผลิตสินค้าจะใช้วัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้า เช่น เสื้อผ้า รองเท้า โทรศัพท์และวิทยุ เป็นต้น สินค้าเป็นสิ่งที่มิที่ตัวตนสามารถสัมผัส มองเห็น วัดและประเมินผลลักษณะทางกายภาพได้โดยลูกค้า สินค้าสามารถผลิตในที่แห่งใดแห่งหนึ่งและเก็บรักษาไว้เพื่อส่งมอบให้กับลูกค้าในเวลาและสถานที่ที่ลูกค้าต้องการได้ บริการเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถตรวจสอบได้ก่อนที่จะทำการผลิต นอกจากนั้นบริการถูกผลิตขึ้นในเวลาเดียวกับที่ส่งมอบให้กับลูกค้า กล่าวคือบริการไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้ องค์การที่ผลิตบริการ เช่น สายการบิน สำนักงานกฎหมาย สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษาและโรงพยาบาล เป็นต้น

1.5.3 องค์การของรัฐและองค์การของเอกชน (Public sector and private sector) องค์การสามารถแบ่งได้โดยพิจารณาจากธรรมชาติของความเป็นเจ้าของ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหมและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ถือเป็นส่วนขององค์การของรัฐ เพราะถูกควบคุมโดยรัฐบาล ในทางตรงข้ามองค์การเช่น บริษัท ห้างร้าน มูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ เป็นต้น โดยทั่วไปถือว่าเป็นองค์การของเอกชนเพราะอยู่ภายใต้การควบคุมของเอกชนมากกว่ารัฐบาล

2. ความเป็นมาเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

2.1 แนวคิดของวิสาหกิจชุมชน

คำว่า “ วิสาหกิจ ” แปลจากภาษาอังกฤษว่า “ Enterprise ” ซึ่งจะแปลว่า “ การประกอบการ ” แต่เรามักจะคุ้นกับคำว่า “ รัฐวิสาหกิจ ” เท่านั้น วันนี้สถานการณ์เปลี่ยนไป มีคำว่า “ วิสาหกิจชุมชน ” เกิดขึ้นผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชนจนกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลโดยครอบครัวในชุมชนโดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยมีหลักการคิดที่สำคัญคือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค

วิสาหกิจชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เลี้ยงตนเองได้พึ่งตนเองได้ ซึ่งมีได้หมายถึงการพึ่งพาภายนอก วิสาหกิจชุมชนจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของ

ระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนในการพัฒนาความร่วมมือกับระบบเศรษฐกิจภาพรวม เพราะการที่ชุมชนไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอก ย่อมหมายถึงโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันจะเป็นไปได้มากขึ้น อันเป็นหลักการที่นำไปสู่ “การเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจระดับประเทศอย่างแท้จริง” (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยนาท http://www.chainat.go.th/sub/cpd/coop_data/coop_015.htm)

2.2 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548 : 2) ได้ให้คำนิยาม วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro community Enterprise--SMCE) หมายถึง “การประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่น้องไว้ใจกัน) ให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก”

วิชิต นันทสุวรรณ. (2547 : 28) ได้ให้คำนิยาม วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอนโดยมีภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

ความหมายของวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 นั้น วิสาหกิจชุมชน หมายความว่า “กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด”

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้ความหมายของวิสาหกิจชุมชน (Community enterprise) ว่าหมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน หรือ การประกอบการเพื่อการจัดการ "ทุนของชุมชน" อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่ง "ทุนของชุมชน" ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุน

ทางวัฒนธรรม ทูทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นที่ เป็นน้องไว้ใจกัน)

2.3 ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548: 2) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 7 อย่างด้วยกัน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วมโดยอาจมีการถือหุ้นได้เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นใหญ่ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนซึ่งมีความรู้ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดมีความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้โดยไม่เอาแต่เลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ทำแบบโครงการเดี่ยว คล้ายกับปลูกพืชเดี่ยว แต่เป็นการทำแบบวนเกษตร คือ มีหลาย ๆ กิจกรรมประสานผืนพลัง (synergy) และเกื้อกูลกัน (cluster)
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก การเรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเลียนแบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีไม่มีวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้ แต่บนฐานความรู้สึก ความอยาก ความต้องการตามทีสื่อในสังคมกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยากกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด
7. มีการพึ่งตนเองเป็นเป้าหมาย การพึ่งตนเองคือเป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ถ้าหากพลาดเป้าหมายนี้คือพลาดเป้า วิสาหกิจชุมชนจะกลายเป็นธุรกิจที่มีเป้าหมายที่กำไรก่อนที่จะคิดทำให้รอด ไม่พัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปพัฒนาธุรกิจ

2.4 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การแปรรูปหรือการเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร
2. การผลิตสินค้าและบริการจากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น น้ำสมุนไพร ไวน์ผลไม้ การแปรรูปพืชผักผลไม้ต่าง ๆ หัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น
3. การผลิตสินค้าเพื่อใช้ภายในชุมชน เช่น ปู่ น้ำปลา เครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร และยาสมุนไพร เป็นต้น
4. การพัฒนาระบบตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ตลาดชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

2.5 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจะใช้หลักการคิดเอง ตัดสินใจเอง ลงมือทำเอง บริหารจัดการด้วยตนเอง ฝ่ายราชการเป็นเพียงผู้ประสาน และให้การสนับสนุน ส่งเสริม แนะนำตลอดจนให้การศึกษอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน การดำเนินงานในเบื้องต้นนั้นชุมชนจะต้องกำหนดทิศทางของชุมชน กำหนดแผนงาน โครงการ หรือธุรกิจอุตสาหกรรมที่จะดำเนินการ ตลอดจนรูปแบบและวิธีการดำเนินการ นั่นคือ การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน

ในการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนนั้นจะเริ่มต้นจากการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของชุมชน ให้ชุมชนรู้จักตนเอง รู้จักโลกภายนอก ชุมชนจะเรียนรู้จากข้อมูลเหล่านี้ว่า ทิศทางของชุมชนจะเป็นอย่างไร ควรจะมีธุรกิจหรืออุตสาหกรรมใดบ้าง โดยมีแผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางที่จะเดินไปสู่ทิศทางของชุมชน

การเรียนรู้ตนเอง เป็นการเรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนรู้ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ชุมชนจะต้องช่วยกันสำรวจเก็บข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ผลผลิต ผู้รู้ ความรู้ องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนหนี้สิน รายได้ รายจ่ายของแต่ละครัวเรือนแล้วนำมาสรุปและวิเคราะห์ร่วมกันในเวทีเรียนรู้ การรู้จักตนเองของชุมชนช่วยให้ชุมชนรู้ว่าตนมีหนี้สิน ทรัพย์สิน รายได้เท่าไร ใช้จ่ายเพื่อการใดบ้าง เช่น ต้องจ่ายเงินซื้อข้าวสารปีละกี่ล้าน หากชุมชนจะพึ่งตนเองจะต้องมีแผนงานโครงการใดบ้าง อาจมีโรงสีข้าวชุมชน เป็นต้น รายจ่ายอื่น ๆ ก็พิจารณาในลักษณะเดียวกัน เช่นการทำสบู่ แชมพู การแปรรูปจากพืช สมุนไพร ผัก ผลไม้ โรงงาน น้ำปลา ฯลฯ นอกจากนี้ การสำรวจรายจ่ายจะทำให้ชุมชนมองเห็นตลาดหรือแหล่งขายสินค้าที่จะผลิตขึ้น รวมทั้งปริมาณหรือมูลค่าที่จะผลิต (ขนาดของตลาด)

การรู้จักโลก เพื่อให้ชุมชนได้รู้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นนอกชุมชน ทั้งชุมชนใกล้เคียง ทั้งในหรือต่างประเทศ เป็นการหาความรู้ ความคิดใหม่ เรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การเรียนรู้ดังกล่าวอาจจะเป็นการไปดูงาน การประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การกำหนดทิศทางของชุมชน เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ข้างต้นมากำหนดทิศทางของชุมชน ทิศทางที่กำหนดก็คือ แผนแม่บทชุมชน หรือแผนวิสาหกิจชุมชน โดยมีแผนงานโครงการต่าง ๆ เป็นแนวทางหรือมาตรการที่จะดำเนินการ

2.6 เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน

เมื่อองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนพัฒนากิจกรรมแล้ว จะมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบทำให้เกิด “ระบบวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อ

1. สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน แก่จุดอ่อนเสริมจุดแข็งให้ชุมชน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และทุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. สร้างกระบวนการเรียนรู้และระบบการพัฒนา เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่ครอบคลุมการจัดการทุกด้านให้มีระบบการจัดการ การผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน เป็น ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรชุมชน ในการวางแผน ดำเนินการ และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน

3. พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีอิสระ พึ่งตนเองได้ มีระบบการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน มีต้นทุนการจัดการต่ำ และเป็นสถาบันทางสังคมที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้

4. พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่กระจายการพัฒนาไปสู่ทุกส่วนของชุมชน ไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง

2.7 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์. 2548: 10 การแบ่งตามลักษณะการประกอบการเป็นหลัก สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อการใช้ในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ 5 อย่าง คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ น้อย ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปจะทำได้ เป็นของต้องกินต้องใช้ประจำวัน มีมูลค่ามากกว่าครึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งปีของ แต่ละครัวเรือน แต่ชาวบ้านทั่วไป ไม่ว่าจะอยู่ใกล้เมืองหรือไกลเมืองต่างก็ซื้อกินซื้อใช้

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดใหญ่ ได้ เพราะมีลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น บางอย่างอาจมีสูตรเด็ดเคล็ดลับหรือคุณภาพดี

ในระดับมาตรฐาน สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ หนึ่งในตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ก็คือหนึ่งในวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า

ส่วนการแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ระดับครอบครัว คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง เป็นการประกอบกิจกรรมเพื่อกินใช้ในครอบครัว เพื่อทดแทนการพึ่งพาจากภายนอก เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้ใช้ในครอบครัว

2. ระดับชุมชนและเครือข่าย คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง เป็นการประกอบกิจการ โดยกลุ่ม เพื่อตอบสนองการอุปโภคบริโภคในชุมชนและเครือข่าย ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นวิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าได้ เพื่อที่จะแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้

2.8 ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน

1. การรวมตัวกันของเกษตรกรในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคง ได้รับการรับรองตามกฎหมาย

2. การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการ ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

3. ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

2.9 การส่งเสริมธุรกิจวิสาหกิจชุมชน

นายวสันต์ วสันต์ ภูเกียรติกุล กล่าวว่า ในการส่งเสริมธุรกิจและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน นั้นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หรือประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาให้วิสาหกิจชุมชนมีการจัดองค์กร และการจัดการ รวมทั้งการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การส่งเสริมและพัฒนาองค์การและการจัดการ ได้แก่

ด้านองค์การ มีวิธีการ

1) ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีคณะกรรมการบริหาร โดยแบ่งหน้าที่กันทำอย่างชัดเจน

2) พัฒนาให้คณะกรรมการบริหารดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล/ฝ่าย ด้านการจัดการ มีวิธีการ

1) การจัดการวัสดุอุปกรณ์ ให้มีผู้ดูแล และลงทะเบียนให้เรียบร้อย

2) การจัดการบุคลากร ได้แก่

ก. มีระเบียบ กฎ ข้อบังคับ

ข. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก เช่น การประชุมคณะกรรมการบริหารเป็นประจำ การประชุมประจำเดือนสมาชิก การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เป็นต้น

3) การจัดการเงิน ได้แก่

ก. จัดหาแหล่งเงินทุน เช่น การลงทุน การออมทรัพย์ เป็นต้น

ข. จัดการเงินทุนหมุนเวียนให้สามารถทำธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

ค. การจัดสรรเงินกำไรให้แก่สมาชิก

2. การส่งเสริมธุรกิจ ได้แก่

ด้านการผลิต

1) การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน (ฮาลาล และ อ.ย.)

2) การคาดการณ์ ความต้องการของผลิตภัณฑ์ และวางแผนการผลิตให้สอดคล้อง

กับตลาด

3) การออกแบบอุปกรณ์ และเครื่องจักรให้เหมาะสม

4) การออกแบบการทำงานเพื่อประหยัด และมีประสิทธิภาพ

5) การวางแผนควบคุมการปฏิบัติงานให้ได้คุณภาพสม่ำเสมอ

ด้านการตลาด

1) ขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องการตลาด มีดังนี้

ก. การซื้อวัตถุดิบให้ได้คุณภาพ เหมาะสม และประหยัด

ข. การขายผลิตภัณฑ์โดยช่องทางการจำหน่ายที่ดี

ค. การขนส่ง สะดวก และประหยัด

ง. การเก็บรักษาสินค้าไม่ให้เสื่อมคุณภาพ

จ. การเงิน การเก็บรักษาเงินสดไม่ให้รั่วไหล

ช. การจัดมาตรฐานสินค้าออกเป็นระดับต่างๆ

ซ. การป้องกันสูญเสียของสินค้า

ฉ. การเก็บรวบรวมข้อมูลการตลาดให้เป็นปัจจุบัน

2) การวางแผนการตลาด มีดังนี้

ก. ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสม่ำเสมอ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ข. ราคา ต้องสะท้อนถึงต้นทุนจริง

ค. การจัดจำหน่าย พิจารณาถึงช่องทางการจำหน่ายที่มีคุณภาพ

ง. การส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคา การแจกไปทดลองใช้ เป็นต้น

ด้านการเงิน

1) การจัดหาแหล่งเงินทุน เช่น การออมทรัพย์ การลงทุน การกู้ยืม เป็นต้น

2) การบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียน ต้องเพียงพอกับการผลิต และค่าใช้จ่ายในแต่ละงวด

3) การบริหารจัดการเงินสด เช่น แต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินสดตามความจำเป็น ที่เหลือฝากธนาคาร เป็นต้น
ด้านการบัญชี

1) ขั้นตอนการจัดทำบัญชี มีดังนี้

ก. การรวบรวมข้อมูลการเงิน

ข. การบันทึก

ค. การจำแนกข้อมูล

ง. การสรุปข้อมูลจัดหมวดหมู่

2) รายงานการเงินที่สำคัญ

ก. งบดุล รายงานแสดงถึงฐานะการเงินของธุรกิจเวลาใดเวลาหนึ่ง

ข. งบกำไรขาดทุน รายงานแสดงถึงผลการดำเนินงานธุรกิจในหนึ่งรอบ

ระยะเวลาบัญชี

ค. งบกระแสเงินสด รายงานแสดงถึง เงินสดรับ และแหล่งที่ใช้ไปของเงินสดจ่าย

3. วิธีการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการดำเนินงาน กลุ่มควบคุมคุณภาพ รายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ส่งเสริมการจัดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

ขั้นที่ 2 การร่วมกันค้นหาปัญหาของวิสาหกิจชุมชน โดยคณะกรรมการบริหารกลุ่มและสมาชิก ตามกรอบพิจารณาจากข้อ **1** และ **2**

ขั้นที่ 3 การร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 4 การร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 5 การสำรวจสภาพปัจจุบัน เพื่อหาจุดเริ่มต้นในการแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 6 การทำงานตามขั้นตอน ได้แก่

ก. การวางแผนแก้ไขปัญหา

ข. การลงมือแก้ไขปัญหาวางไว้

ค. การตรวจสอบหลังการแก้ไขปัญหา

ง. การปรับปรุงแผนใหม่ และลงมือปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 การกำหนดมาตรฐานของกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ไม่ให้สภาพเดิมก่อนแก้ปัญหาลับมาอีก

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานธุรกิจ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ควรมีความรู้ ความเข้าใจให้เพียงพอในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (อ้างถึง <http://www.gotoknow.org/blog/wason/55990>)

2.10 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา

1.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

- 1.1.1 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแผนแม่บทชุมชน
- 1.1.2 ส่งเสริมให้มีการแปรแผนแม่บทชุมชนไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
- 1.1.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนในประเด็นที่เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

1.2 การเสริมสร้างปัจจัยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ

- 1.2.1 ส่งเสริมการพัฒนาผู้นำชุมชนเป็นนักวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
- 1.2.2 สนับสนุนให้มีและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.3 การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม

- 1.3.1 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน
- 1.3.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีวิสาหกิจชุมชนโดยชุมชน
- 1.3.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้การประกอบการวิสาหกิจชุมชน
- 1.3.4 ให้กลไกของรัฐสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.4 การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

- 1.4.1 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนากระบวนการวิสาหกิจชุมชน
- 1.4.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาคลังเตอร์วิสาหกิจชุมชน
- 1.4.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน
- 1.4.4 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง

2.1 การบริหารจัดการทุนชุมชน

- 2.1.1 ส่งเสริมระบบการสะสมทุนวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย
- 2.1.2 ส่งเสริมให้จัดตั้งกองทุนวิสาหกิจชุมชนทั้งระดับองค์กรและเครือข่าย

2.1.3 ให้มีการประกอบการวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานทรัพยากรและ
ผลผลิตของชุมชนอย่างยั่งยืน

2.1.4 ให้มีการพัฒนาระบบการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรภูมิปัญญา
และวัฒนธรรมของชุมชน

2.1.5 ให้มีการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานเทคโนโลยีในการพัฒนา
และประกอบการวิสาหกิจชุมชน

2.1.6 ให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทุนชุมชน

2.1.7 ส่งเสริมการบูรณาการทุนชุมชน

2.2 การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

2.2.1 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนและ
เครือข่ายชุมชนอย่างสัมพันธ์กัน

2.2.2 ให้มีการบริหารจัดการเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนเป็นคลัสเตอร์
ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชุมชน

2.2.3 ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

2.2.4 ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายตลาดของวิสาหกิจชุมชน

2.2.5 ให้มีการสนับสนุนกองทุนวิสาหกิจชุมชน

2.2.6 ให้มีการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและสมาชิกสามารถตรวจสอบ
กันเองได้

2.3 การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

2.3.1 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจประเภททดแทนการนำเข้าจากภายนอก
ชุมชน รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรผลผลิตและวิสาหกิจบริการ

2.3.2 ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของ
ชุมชนอย่างครบวงจร อย่างน้อยให้ได้หนึ่งในสี่ (ตามหลักเศรษฐกิจ
พอเพียง)

2.4 การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน

2.4.1 ส่งเสริมให้มีการจัดสรรผลกำไรในการประกอบการวิสาหกิจชุมชน
เป็นกองทุนสวัสดิการของชุมชน ตามความสมัครใจของสมาชิกวิสาหกิจ
ชุมชน

2.4.2 ให้มีการจัดการทรัพยากรของชุมชนอย่างยั่งยืนทั้งเพื่อเป็นสวัสดิการ
โดยตรงและเพื่อเป็นต้นทุนหรือวัตถุดิบในกระบวนการวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย

วิสาหกิจชุมชน

3.1 การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

- 3.1.1 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทชุมชนในทุกตำบลรวมทั้ง
ปรับแผนดังกล่าวทุกปี พร้อมกับการปรับฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูล
ข่าวสาร
- 3.1.2 ให้หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสนับสนุนให้
เข้าไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้การส่งเสริมเป็นเอกภาพ
- 3.1.3 ให้มีการพัฒนามาตรฐานวิสาหกิจชุมชนโดยวิสาหกิจชุมชน/
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วม (อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำ
รายละเอียดมาตรฐาน)
- 3.2 การพัฒนาและสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- 3.2.1 ให้มีการจัดตั้งสภาวิสาหกิจชุมชน
- 3.2.2 ให้มีการจัดวิสาหกิจชุมชนสัมพันธ์
- 3.2.3 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนใน
ระดับตำบลและระหว่างตำบล ในพื้นที่ที่มีประเด็นและความสนใจร่วมกัน
- 3.2.4 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกับผู้บริโภค
- 3.3 การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้
- 3.3.1 ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการทำแผนแม่บทโดยกระบวนการเรียนรู้
ในชุมชน
- 3.3.2 ให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ในการประกอบวิสาหกิจชุมชนทุกระดับ
ทุกประเภท โดยให้การฝึกอบรมทางวิชาการในประเด็นเฉพาะต่าง ๆ
- 3.3.3 ให้มีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องและให้มี
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างมี
ประสิทธิภาพ
- 3.3.4 ให้จัดการเรียนรู้และดูงานสำหรับตัวแทนจากภาครัฐ เอกชนวิชาการ
สื่อมวลชน ภาคประชาสังคมและผู้บริโภคเพื่อความเข้าใจและความร่วมมือ
- 3.4 การสนับสนุนการจัดการวิสาหกิจชุมชน
- 3.4.1 ให้มีการทบทวนระบบบริหารจัดการของรัฐให้เหมาะสมสอดคล้องกับ
วิสาหกิจชุมชน
- 3.5 ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน
- 3.5.1 ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างภาครัฐ
ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน
- 3.5.2 ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางเพื่อกำหนด
มาตรการและแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เป็นเอกภาพ

- 3.5.3 ให้มีการประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน
- 3.5.4 ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน ในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน
- 3.6 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน
- 3.6.1 ให้มีการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่ระดับตำบลถึงระดับชาติ เชื่อมโยงเครือข่ายทั่วประเทศให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ
- 3.6.2 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนในการประกอบวิสาหกิจชุมชน
- 3.6.3 ให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของชุมชนกับเครือข่ายอื่นๆของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความร่วมมือกัน
- 3.7 การประชาสัมพันธ์เผยแพร่
- 3.7.1 ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องวิสาหกิจชุมชนทางสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้สาธารณชนทั่วไป
- 3.7.2 ใช้ระบบและเครือข่ายสารสนเทศข้อมูลวิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจากบุคคลทั่วไปได้ด้วย (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และได้กล่าวว่าปัจจัยที่ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญสำหรับการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนนำไปปรับใช้กับกลุ่มเพื่อผลต่อความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการผลิต

ปัจจัยด้านการผลิตถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจทำการผลิตของแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องพิจารณาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหรือโอกาสในสินค้าที่กลุ่มผลิตที่จะสามารถดำรงประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่กลุ่ม ดังนั้นในการผลิตจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวัดจุดแข็งที่เพียงพอและสามารถหาได้สะดวก เพื่อลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหา

วัตถุประสงค์ นอกจากนี้ทักษะและความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญาชาวบ้านของสมาชิกในการผลิตจะช่วยให้สินค้าที่ผลิตได้นั้นมีคุณภาพได้มาตรฐาน

2. ปัจจัยด้านการตลาด

ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการผลิต การผลิตนั้นแม้จะมีความได้เปรียบในการผลิตแต่หากไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตที่ผลิตได้นั้น การดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้ โดยทั่วไปแล้วตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิตได้มักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ

3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการนี้มีได้เป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน เนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทน อย่างไรก็ตามสมาชิกที่ไม่ได้เข้ามาร่วมในสายการบังคับบัญชาก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นหรือร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

4. ปัจจัยด้านการเงิน

สำหรับปัจจัยด้านการเงินนี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่แล้วเงินทุนที่กลุ่มจัดหานั้นมักอยู่ในรูปของการออมทรัพย์ หรือการถือหุ้น เรือนหุ้น การสะสมทุน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี การกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างไรเป็นสัดส่วน และมีระบบที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปด้วยดี

5. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มหรือชุมชนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาทั้งการมีส่วนร่วมในแง่ของการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ของการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการจัดสรรคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีอำนาจในการตัดสินใจหรือรับผิดชอบในงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเกณฑ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประสบความสำเร็จจากการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนมาใช้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่หัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชนก็คือ การให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ

6. ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำนี้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เนื่องจากผู้นำมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการริเริ่ม

การเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้นำในการวางแผน ตลอดจนกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม

7. ปัจจัยด้านแรงงาน

การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น นอกจากจะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยแก้ปัญหาการเข้าไปขายแรงงานในเมืองในเขตเมืองหลวงได้แล้ว การใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนยังเป็นการช่วยให้แรงงานนั้นเป็นแรงงานที่มีทักษะ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเองและที่สำคัญก็คือการที่แรงงานสามารถใช้แรงงานในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ได้นั้น ย่อมส่งผลให้ปัญหาครอบครัวลดลง เนื่องจากในปัจจุบันนี้เมื่อลูกหลานเติบโตขึ้นต่างก็เข้าไปหางานทำในเมือง ทำให้สภาพของชีวิตครอบครัวเปลี่ยนไป ดังนั้นการที่ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมและอาชีพที่เป็นของคนในชุมชนขึ้นมาได้นั้น ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น

8. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive Interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนที่จะต้องเรียนรู้และหาให้พบว่าการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์จากสถาบันภายนอกนั้นเป็นไปในลักษณะใด ชุมชนที่สามารถประสบความสำเร็จนั้นสามารถสร้างได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสถาบันต่าง ๆ โดยการเข้ามาของสถาบันจากภายนอกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้ามาให้ความช่วยเหลือทั้งในส่วนของเงินทุนและการพัฒนาความรู้ความสามารถ ตลอดจนการฝึกทักษะให้แก่ชาวบ้าน

9. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก

เนื่องจากสมาชิกในชุมชนถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน การได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน ตลอดจนการที่ชาวบ้านมีความอดทนและพยายามสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อการดำเนินกิจกรรม อย่างไรก็ตามชาวบ้านที่เป็นสมาชิกก็ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ตนเข้าเป็นสมาชิก โดยสมาชิกต้องหมั่นติดตามความคืบหน้าขององค์การและให้ความร่วมมือให้กิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การเข้าร่วมประชุม การร่วมติดตามศึกษาดูงาน พร้อมทั้งร่วมคิดและเสนอความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

10. ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของกลุ่ม โดยกลุ่มต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ มีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำ สมาชิก และระหว่างกลุ่ม หรือบุคคลหรือองค์การภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ ๆ มาแลกเปลี่ยนและสามารถนำไปปรับใช้ได้กับกลุ่ม

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวิสาหกิจชุมชน

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับธุรกิจชุมชน นั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่เกิดขึ้นของธุรกิจโดยทั่วไป อันสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านวัตถุดิบ (Raw Material) เนื่องจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมีจำกัด ดังนั้นเมื่อกิจการขยายตัวความต้องการในผลผลิตมีมากขึ้น ปัญหาอันเกิดจากการขาดแคลนวัตถุดิบจึงตามมา ทำให้ราคาของวัตถุดิบสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อต้นทุน (Cost) ในการผลิต นอกจากนี้การที่วัตถุดิบที่อาจหาได้ในท้องถิ่นนั้นมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ก็ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อความต้องการในผลผลิตนั้น

2. ปัญหาด้านการผลิต (Production) โดยส่วนใหญ่แล้วมักเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากประสิทธิภาพในการผลิต เนื่องจากการผลิตในระดับชุมชนซึ่งเป็นการผลิตที่มีขนาดเล็กไม่ใหญ่โตนั้นเป็นการผลิตที่อาศัยเทคโนโลยีอย่างง่าย ทำให้ผลผลิตที่ได้ด้อยคุณภาพ นอกจากนี้การที่ผู้ผลิตขาดความรู้ความสามารถในการผลิตก็มีส่วนทำให้ผลผลิตที่ได้นั้นไม่ตรงกับความต้องการของตลาด

3. ปัญหาด้านการตลาด (Marketing) เนื่องจากระดับการผลิตนั้นเป็นการผลิตในระดับชุมชนที่อาศัยแรงงานราคาถูก อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ทำให้การตลาดธุรกิจชุมชนเป็นการตลาดที่มีขนาดเล็ก ขณะที่ในปัจจุบันนี้มีการแข่งขันค่อนข้างสูงจากธุรกิจภายนอก โดยเฉพาะธุรกิจที่มีขนาดใหญ่กว่า เนื่องจากธุรกิจขนาดใหญ่มีการผลิตในปริมาณมากทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตต่ำกว่าธุรกิจที่มีขนาดเล็ก ประกอบกับระบบคมนาคมขนส่งในปัจจุบันมีความสะดวกทำให้การเข้าไปแข่งขันของธุรกิจภายนอกมีความเป็นไปได้สูง

4. ปัญหาด้านแรงงาน (Labor) เนื่องจากธุรกิจชุมชนนั้นเกิดขึ้นในชนบทซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ดังนั้นในช่วงที่เป็นฤดูกาลผลิต ชาวบ้านจึงต้องผันแรงงานจากการทำงานในธุรกิจชุมชนไปทำการเพาะปลูก ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน แม้ว่าการขาดแคลนแรงงานนี้จะเป็นการขาดแคลนแรงงานในระยะสั้น แต่การที่ธุรกิจชุมชนต้องประสบกับภาวะหยุดชะงักนี้ก็ส่งผลกระทบต่อภาระดำเนินงาน ในทางตรงกันข้ามหากชาวบ้านไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ อันเป็นสาเหตุมาจากสภาพภูมิอากาศ ชาวบ้านบางส่วนก็ยินดีที่จะโยกย้ายแรงงานเข้าไปทำงานในเมือง เนื่องจากได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่า

5. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ (Management) เนื่องจากการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนนั้น สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ดังนั้นสมาชิกจึงต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการร่วมกันบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำชุมชนจะต้องมีทักษะทางการบริหาร มีเวลาเพียงพอที่จะเอาใจใส่กับธุรกิจชุมชน หรือหากกล่าวโดยสรุปก็คือผู้นำควร มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ที่สำคัญที่สุดก็คือต้องมีความซื่อสัตย์และตั้งใจจริงในการร่วมทำธุรกิจ

ชุมชน ไม่เพียงเฉพาะผู้นำเท่านั้นแต่รวมไปถึงสมาชิกทุกคนเพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจชุมชนสามารถดำเนินต่อไปได้

6. ปัญหาด้านเงินทุน (Financing) เนื่องจากธุรกิจชุมชนเป็นการจัดตั้งที่เกิดจากความร่วมมือจากสมาชิกเป็นหลัก ทำให้เงินทุนที่จะใช้ในการประกอบธุรกิจมีจำกัดประกอบกับธุรกิจชุมชนมีข้อจำกัดในเรื่องของการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในระบบ เนื่องจากไม่มีหลักประกัน และแม้จะมีหลักประกันอยู่บ้างแต่ก็อาจไม่พอเพียงตามข้อกำหนดของสถาบันการเงินเหล่านั้น

7. ปัญหาด้านนโยบาย (Policies) สำหรับปัญหาในด้านนโยบายนี้มักเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาครัฐ เนื่องจากโครงสร้างของระบบราชการมีความยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน นอกจากนี้การที่ภาครัฐให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น การได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI (Board of Investment) ทำให้ผู้ประกอบการรายเล็กรวมทั้งธุรกิจชุมชนเสียเปรียบ

3. จังหวัดปทุมธานี

3.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดปทุมธานี

เดิมจังหวัดปทุมธานีเป็นถิ่นฐานบ้านเมืองแล้วไม่น้อยกว่า 300 ปี นับตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา คือ เมื่อพุทธศักราช 2202 มังหนต์มิตรได้กวาดต้อนครอบครัวมอญ เมืองเมาะตะมะ อพยพหนีภัยจากศึกพม่า เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญเหล่านั้น ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคก จากนั้นมาชุมชนสามโคกได้พัฒนามากขึ้นเป็นลำดับ ต่อมาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรี ชาวมอญได้อพยพหนีพม่าเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอีก เป็นครั้งที่ 2 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ อนุญาตให้ตั้งบ้านเรือนที่บ้านสามโคก และครั้งสุดท้าย ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้มีการอพยพชาวมอญครั้งใหญ่จากเมืองเมาะตะมะ เข้าสู่ประเทศไทยเรียกว่า "มอญใหญ่" พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญบางส่วนตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคก อีกเช่นเดียวกัน ฉะนั้นจาก ชุมชนขนาดเล็ก "บ้านสามโคก" จึงกลายเป็น "เมืองสามโคก" ในกาลต่อมา

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเอาพระทัยใส่ดูแล ทำนุบำรุงชาวมอญเมืองสามโคกมิได้ขาด ครั้งเมื่อเดือน 11 พุทธศักราช 2358 ได้เสด็จประพาสออกเยี่ยมพสกนิกรที่เมืองสามโคก และประทับที่พลับพลาริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งซ้าย เยื้องเมืองสามโคก ยังความปลาบปลื้มใจให้แก่ชาวมอญเป็นล้นพ้น จึงได้พากันหลั่งไหลนำดอกบัวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะอยู่เป็นเมืองนิจ ยังความซาบซึ้งในพระราชหฤทัยเป็นที่ยิ่ง จึงบันดาลพระราชหฤทัย

ให้พระราชทานนามเมืองสามโคก เสียใหม่ว่า "เมืองประทุมธานี" ซึ่งวันนั้นตรงกับวันที่ 23 สิงหาคม พุทธศักราช 2358 ด้วยพระมหากษัตริย์คุณดังกล่าวชื่อเมือง ปทุมธานี จึงได้กำเนิดนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

สัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี

ตราสัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี

รูปร่างกลมมีสัญลักษณ์ดอกบัวหลวงสีชมพูอยู่ตรงกลาง และรวงข้าวสีทองอยู่ 2 ข้าง ดอกบัวและต้นข้าว หมายถึง ความสมบูรณ์ด้วย พืชพันธุ์ธัญญาหาร จังหวัดปทุมธานี ใช้อักษรย่อว่า "ปท"

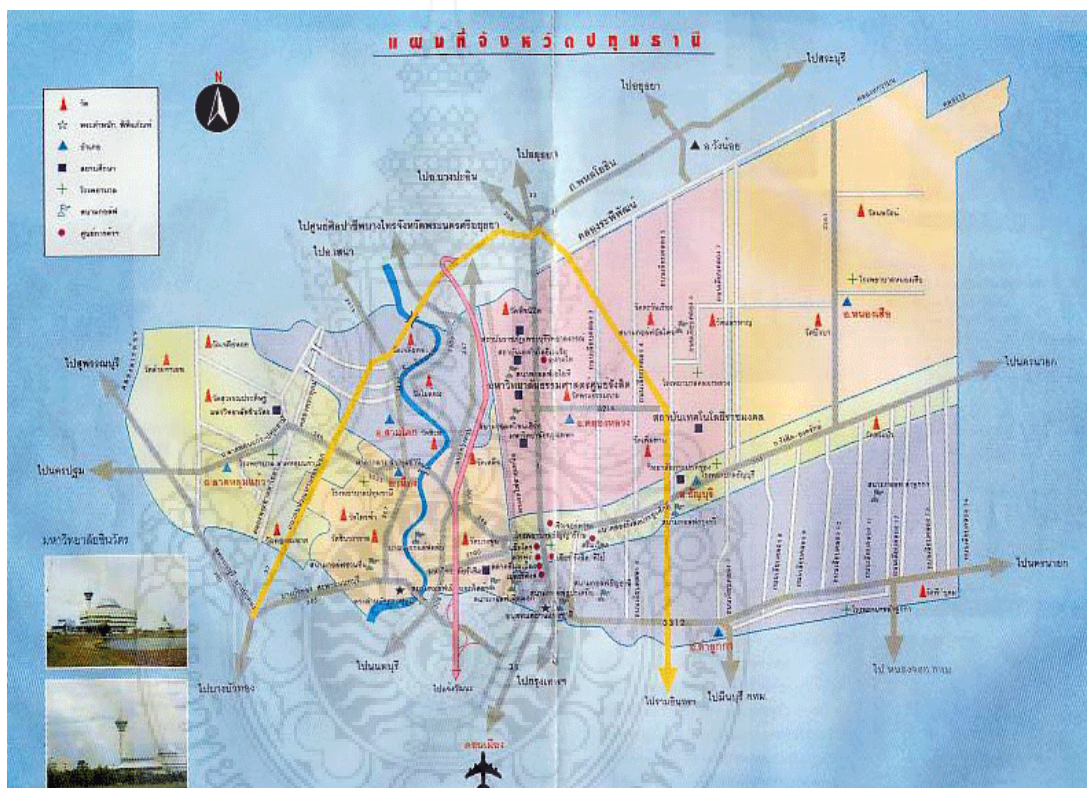
คำขวัญของจังหวัดปทุมธานี

ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ นครธรรมะ พระตำหนักรวมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม

3.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางไทร อำเภอบางปะอินและอำเภอมั่นน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมและอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับเขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตสายไหม เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และอำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

แผนที่จังหวัดปทุมธานี

3.3 ลักษณะภูมิประเทศ

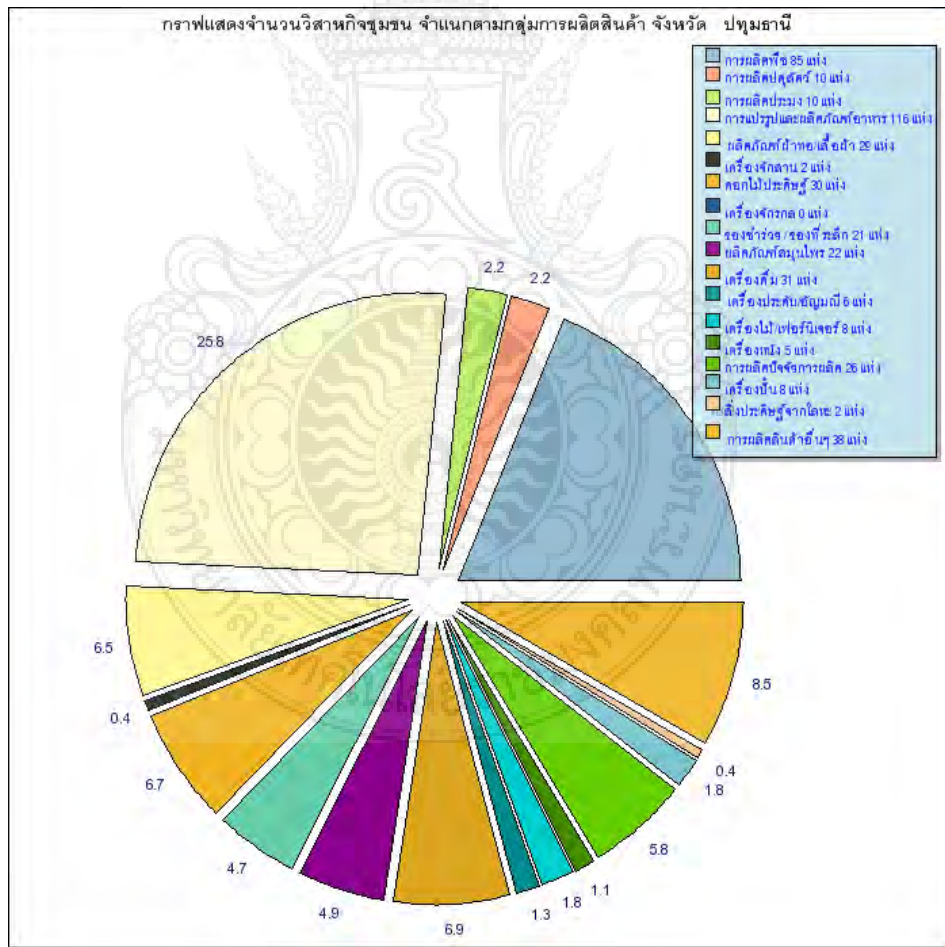
พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัด หรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน

อำเภอชัยบุรี อำเภอคลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสสามโคก

โดยปกติระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝนจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดภาวะ น้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้างและก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาสำหรับพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยานั้นเนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมากสามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยมีน้อยกว่า

3.4 ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 29 แห่ง (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน)

(สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน <http://www.smce.doae.go.th>)

4. ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย

ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย หมายถึง ผ้าทอและผ้าทักจากเส้นใยธรรมชาติหรือเส้นใยสังเคราะห์ รวมทั้งเสื้อผ้า/เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกายทั้งเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย และเพื่อความสวยงาม

4.1 ผ้า หมายถึง ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนที่ทำจากเส้นใย เส้นด้าย นำมาทอถักเป็นผืนมีลวดลายเกิดจากโครงสร้างการทอหรือตักแต่งสำเร็จบนผืนผ้า ทำด้วยมือหรือเครื่องจักร รวมถึงผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยสังเคราะห์สิ่งทอและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าเป็นหลักและมีวัสดุอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบผสม

4.2 เครื่องแต่งกาย หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกายที่ทำจากวัสดุทุกประเภท ทั้งเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย อาทิเช่น รองเท้า เข็มขัด กระเป๋าถือ ฯลฯ และเพื่อความสวยงาม อาทิเช่น สร้อย แหวน ต่างหู เป็นต้น

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชยานิษฐ์ บุญมา (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน (OTOP) ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท ต่อเดือน สถานภาพสมรส ประเภทสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) โดยส่วนใหญ่เป็นประเภทอาหาร จำนวนสมาชิกในกลุ่มมี 25 คนขึ้นไป ซึ่งมีสัดส่วนในการจัดจำหน่ายสินค้าในประเทศ 100 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะเป็นแบบขายปลีก โดยผลิตสินค้าเองทั้งหมด ระยะเวลาดำเนินธุรกิจจนถึงปัจจุบันรวม 3 ปี แต่ไม่เกิน 6 ปี ลักษณะเงินทุนโดยส่วนใหญ่เป็นของตนเองทั้งหมด ไม่ได้กู้เงินจากหน่วยงาน/สถาบันการเงิน นอกจากนี้ขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนด้านองค์กรและพนักงาน ด้านการตลาดและลูกค้า ด้านการผลิตและบริการ ด้านบัญชีและการเงิน ด้านปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน คือผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนประเภทเครื่องดื่มมีขีดความสามารถในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการฝึกอบรมด้านการบริหารการตลาดในระดับมาก ส่วนผู้ประกอบการประเภทอาหาร ผ้า เครื่องแต่งกาย ของใช้ และของประดับตกแต่ง ศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึกและสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร มีขีดความสามารถในห้าด้านหลัก อยู่ในระดับน้อยหรือน้อยที่สุด โดยมีความต้องการฝึกอบรมด้านการบริหารการตลาดในระดับปานกลาง

สุนหา เกิดสินธุ์ชัย (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์และด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับดี

มาก ส่วนด้านการตัดสินใจและด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลแล้ว พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการมีประสบการณ์ฝึกอบรมแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนประเภทของกลุ่มสมาชิกที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2554). ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็ง กรณีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา พบว่า การศึกษาค้นคว้าวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิต การตลาดดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพาราของวิสาหกิจชุมชน ศึกษาระดับศักยภาพ และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ ความเข้มแข็ง ผลการศึกษา พบว่า ด้านการผลิต ส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ คือ ใบยางพารา ซึ่งเป็น ของสมาชิกเอง ในด้านแรงงานมีการใช้แรงงานจากสมาชิกกลุ่ม ส่วนเงินทุนนั้น ส่วนใหญ่ได้มาจากค่า หุ้ของสมาชิก ผลตอบแทนจากการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพาราเป็นร้อยละ 17.91 สำหรับด้านการตลาดนั้น พบว่า รูปแบบของผลิตภัณฑ์ยังไม่หลากหลาย เน้นการขายส่งให้กับพ่อค้า คนกลาง และมีการส่งเสริมการตลาดในหลายรูปแบบ เช่น การออกร้านและโฆษณาทางวิทยุ ส่วนโอกาสทางการตลาด พบว่า จุดแข็งที่สำคัญ คือ ความได้เปรียบด้านวัตถุดิบ และภาวะความเป็น ผู้นำของกลุ่ม จุดอ่อนที่สำคัญคือ อุปสรรคขาดความทันสมัย และส่วนแบ่งด้านตลาดมีน้อย โอกาสที่สำคัญคือ กระแสนิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ จำนวนคู่แข่งยังมีไม่มาก ส่วนอุปสรรคที่สำคัญ คือ ขาดการรับรองมาตรฐานสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายได้ของ ประชากรยังอยู่ในระดับต่ำ ผลการศึกษาระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ระดับศักยภาพ หรือ ระดับความ เข้มแข็งอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ระดับศักยภาพที่อยู่ในระดับดีมี 3 ด้าน คือ ด้านทิศทางการวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารตลาด และด้านการบริหารสมาชิก ส่วนที่เหลืออีก 4 ด้าน คือ การวางแผนดำเนินงาน การจัดการสินค้าและบริการ ด้านจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร และด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน สำหรับศักยภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการ พัฒนา วิสาหกิจชุมชนสู่ความเข้มแข็งมี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของวิสาหกิจ ชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และชุมชนได้รับผลประโยชน์ ส่วนปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การผลิตมีวัตถุดิบไม่เพียงพอในบางช่วง ช่องทางการตลาดมีน้อย ขาด ข้อมูลด้านการตลาด และระดับศักยภาพบางด้านอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนควรใช้วัตถุดิบ อย่างอื่นผลิตทดแทนใบยางพาราในช่วงที่ขาดแคลน และตรวจสอบสภาพวัตถุดิบคือใบยาง ไม่ควรนำ ใบยางอ่อนมาใช้ในการผลิต ส่วนด้านการตลาดควรมีการฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะและ รูปแบบใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้มากขึ้น ภาครัฐควรจัดหาสถานที่แน่นอนใน การจำหน่ายสินค้า รวมทั้ง

พัฒนาระดับศักยภาพที่เป็นข้อด้อยให้มีระดับดีขึ้น โดยการวางแผนการ ดำเนินงานและพัฒนา ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ให้ต่างจากผู้ผลิตรายอื่น

มนเทียร โรหิตเสถียร (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่ม ผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ แบบสอบถามวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 82 ราย ซึ่งเป็น กลุ่มที่ส่งผลิตภัณฑ์เข้าร่วมคัดสรร ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในปี 2547 มีผู้ตอบกลับ จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.34 ผู้ศึกษาได้ศึกษาระดับของผลสำเร็จและปัญหาในการ ดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงินและด้านการจัดการ โดยใช้ ทฤษฎีและหลักการด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยของความสำเร็จ การวิเคราะห์ SWOT หลักการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ระดับ ความสำเร็จในด้านการผลิต ด้านการจัดการและด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97, 3.79 และ 3.58 ตามลำดับ ด้านการเงินอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 2.92 ในด้านของปัญหา พบว่า ความรุนแรงของปัญหาด้านการตลาด และด้านการเงินอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.82 และ 2.69 ตามลำดับ ความรุนแรงของปัญหาด้านการผลิตและด้านการจัดการอยู่ในระดับ ต่ำ มีค่าเฉลี่ย 2.38 และ 2.27 ตามลำดับ

สุวัฒน์ นิลดำ (2551) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ร้าน จำหน่ายสินค้า ศูนย์บริการทางหลวงเขาโพธิ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การศึกษา การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนร้านจำหน่ายสินค้าเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจถึง ปัจจัยที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ นโยบายรัฐ ทูทางสังคมวัฒนธรรมชุมชน สัมพันธภาพขององค์กรและเครือข่าย การจัดการความรู้แนวชุมชนปฏิบัติในองค์กรสู่การเป็น ศูนย์การเรียนรู้ด้านวิสาหกิจชุมชน เอกลักษณะและศักยภาพในด้านต่างๆ ของสินค้าวิสาหกิจ ชุมชน มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กร และมียุทธศาสตร์ แผนงานการจำหน่ายสินค้าสำหรับ อุปสรรค ปัญหาในการดำเนินงานขององค์กร คือ มีพื้นที่จำกัดไม่เพียงพอต่อการรองรับจำนวน สินค้า บริการ และลูกค้า ทูนสำหรับการขยายการดำเนินงานขององค์กร ผลการศึกษาพบว่ามี ข้อจำกัดด้านศักยภาพของบุคลากรไม่พร้อมต่อการรองรับการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลง การ ดำเนินงานยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร หน่วยงานรัฐมีข้อจำกัดในการส่งเสริมและ พัฒนาธุรกิจชุมชนด้านแนวทางการแก้ไขในการดำเนินงานวิสาหกิจ คือ หน่วยงานรัฐควรเปิด โอกาสและพื้นที่ให้กับองค์กรและส่งเสริมพัฒนาและสนับสนุนทุนในการดำเนินงาน พัฒนา เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน จัดหาเทคโนโลยีและ วิทยาการสมัยใหม่เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ควรมีการขยายพื้นที่ หรือสาขา เพื่อการเติบโตของธุรกิจชุมชน

บัณฑิตา (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า หมู่ที่ 4 ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี จาก การศึกษาพบว่า สภาพดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านโคกเจริญมีปัญหาด้านการ บริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ขาดเงินทุนในการดำเนินงาน ขาดการ พัฒนาลวดลายและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของ กลุ่มและขาดการเชื่อมโยง ถ่ายทอดประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มต้องการศูนย์จัดการแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเป็นสถานที่จัดแสดง จำหน่าย พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ประสานงานด้านการตลาด และเป็นศูนย์ถ่ายทอดและเรียนรู้ภูมิ ปัญญาของคนในชุมชน

การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้าบ้านโคกเจริญได้มี การพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม คือ การพัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการบริหารกลุ่มทอผ้า ดำเนินการโดยวิธีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ การให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่คณะกรรมการบริหารงาน การจัดทำแผนธุรกิจชุมชน ดำเนินการโดยวิธีการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติจริงในการสัมมนาการจัดทำแผน ธุรกิจชุมชนจากการปฏิบัติ และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนของกลุ่ม

ผลจากการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคและการพัฒนา กลุ่ม คณะกรรมการบริหารกลุ่มทอผ้า ได้รับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและการบริหารงานกลุ่ม มีการจัดทำ แผนการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน

ปรียานุช อภิบุณโยภาส. (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการ ยอมรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการ ยอมรับของผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายของวิสาหกิจชุมชนผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้ กลุ่ม ผู้รับซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายจากวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่ง ออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรากหญ้า และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระดับธุรกิจ ทั้งสอง กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในเรื่องสินค้า รายได้ เงินลงทุน ตลาดและวิธีการจัด จำหน่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรากหญ้ามี่ระดับการยอมรับผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายจาก วิสาหกิจชุมชนในระดับปานกลางแต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระดับธุรกิจมีระดับการยอมรับ ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายจากวิสาหกิจชุมชนในระดับค่อนข้างมาก

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายของวิสาหกิจ ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ ปัจจัยที่มีผลกระทบทางตรง และ ปัจจัยที่มีผลกระทบทางอ้อม ปัจจัยที่มีผลกระทบทางตรงมีเพียงปัจจัยเดียวคือ ทัศนคติที่มีต่อ สินค้าจากวิสาหกิจชุมชน พบว่าปัจจัยนี้มีผลกระทบต่อการยอมรับมากกว่าปัจจัยใดๆ ปัจจัยที่มี

ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ความสอดคล้องของการนำสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งาน ความง่ายหรือความไม่ยุ่งยากของการนำสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งาน และประโยชน์ทางการค้าที่ได้รับจากการนำสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปจำหน่าย พบว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อการยอมรับน้อยกว่าทัศนคติที่มีต่อสินค้าจากวิสาหกิจชุมชน โดยความง่ายหรือความไม่ยุ่งยากของการนำสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งานมีผลกระทบต่อการยอมรับน้อยที่สุด ส่วนสองปัจจัยที่เหลือมีผลกระทบต่อการยอมรับในระดับใกล้เคียงกัน

ในการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับโดยพิจารณาจากระดับผลการดำเนินงานในปีจ้จยนั้นและผลกระทบของปัจจัยนั้นต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยเป็นดังนี้ ความสอดคล้องของการนำสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปจำหน่าย ทัศนคติที่มีต่อสินค้าจากวิสาหกิจชุมชน และ ความง่ายหรือความไม่ยุ่งยากของการนำสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนไปใช้งาน ข้อเสนอแนะ 2 ด้านคือ ด้านการบริหารวิสาหกิจชุมชน และ ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ มีรายละเอียดดังนี้คือ

ก) ในด้านการบริหารวิสาหกิจชุมชน

1. ควรพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างวิสาหกิจชุมชนด้วยกันเอง โดยให้วิสาหกิจชุมชนที่ถูกประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงได้ทำการเรียนรู้จากวิสาหกิจชุมชนที่ถูกประเมินในระดับดี
  2. ควรพัฒนาความรู้และทักษะด้านการจัดการตลาดและการวางแผนแก่วิสาหกิจชุมชนที่ต้องปรับปรุงเป็นอันดับแรก
  3. การดูแลวิสาหกิจชุมชนโดยกรมส่งเสริมการเกษตรในด้านการจัดองค์การอยู่ในระดับที่ดีและควรดำเนินการต่อไป
  4. การเพิ่มข้อมูลข่าวสารให้วิสาหกิจชุมชนได้รับรู้มากขึ้นมีส่วนช่วยในการจัดการได้
- ข) ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

1. ควรพัฒนากลุ่มวิสาหกิจระดับรากหญ้าไปสู่วิสาหกิจระดับธุรกิจโดยการสนับสนุนให้มีการดำเนินงานในรูปของเครือข่ายวิสาหกิจ และ ควรจัดให้มีวิสาหกิจชุมชนพี่เลี้ยงโดยการคัดเลือกจากวิสาหกิจชุมชนในระดับธุรกิจที่พร้อมเป็นที่ปรึกษาและถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินงานให้กับวิสาหกิจชุมชนระดับรากหญ้า
2. การจัดการปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนควรใช้กลยุทธ์ในการจัดการปัจจัยเหล่านี้แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องศึกษาการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยที่เน้นถึงวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นักวิจัย และผู้นำชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาการดำเนินงานและหาวิธีการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ในส่วนของวิธีการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยได้ระดมความคิดเห็นระหว่างนักวิจัย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้นำชุมชน ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัยทั้งบริบท เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และส่งผลต่อการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย การนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

- 3.1 กำหนดประชากรที่ใช้ในงานวิจัย
- 3.2 กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
- 3.3 การรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การกำหนดแหล่งที่มาของการศึกษาข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากหัวข้อดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมรายละเอียดในแต่ละเรื่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 กำหนดประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 32 กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี (อ้างอิงจากสำนักพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี, ทำเนียบผู้ประกอบการ ปี 2552) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กับตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องนี้เป็นคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดปทุมธานี

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องนี้คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายจังหวัดปทุมธานี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นการวิจัยภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.2.1 การสำรวจ (Survey) เพื่อให้ทราบสภาพทั่วไปของชุมชน

3.2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ 2 วิธี คือ

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
- การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

3.2.3 การสังเกต (Observation) ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา เป็นการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

3.3 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งการศึกษาข้อมูลด้านปฐมภูมิและทุติยภูมิ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 การศึกษาข้อมูลด้านปฐมภูมิ

เป็นการศึกษาข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมจากแหล่งข้อมูล หรือจากประสบการณ์ของผู้วิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1.1 การสำรวจ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจพื้นที่กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

3.3.1.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

-นางสาวสมพร นาสุนินทร์ ประธานกลุ่ม อาชีพกระเป๋ารองเท้าवलฉวี สถานที่ตั้ง 44/1 ถนนโพธิ์ หมู่ 1 ตำบลชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

- นางสาววิญญูรัตน์ ทับทิมเทศ ประธานกลุ่มอาชีพยูริตัน สถานที่ตั้ง 55/302 คลองเปรม หมู่ 7 ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

- นางอมรศรี จันตอกรัก ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเรือนสุข 2 สถานที่ตั้ง 239/414 หมู่ 3 ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

- ร.ต.ต.ช่วง กองคำ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผสวนศิลป์ (พ่อบ้านสายใยรักแห่งครอบครัว) สถานที่ตั้ง 250/388 หมู่ 1 ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

- นางวัชรีย์ บวรมงคล ประธานกลุ่มกระเป๋าผ้าไหม กระเป๋าผ้า สถานที่ตั้ง 199/32 หมู่ 1 ตำบลบึงสนั่น อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

- นางสาวสุมาลี สินโพธิ์ ประธานกลุ่มอาภรณ์ดี สถานที่ตั้ง 53/466 เขตเทศบาล อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- นางดารา ศรีโคตร ประธานกลุ่มแม่บ้านศรีภิรมย์ สถานที่ตั้ง 81/47 คลองหก หมู่ 6 หมู่บ้านปิยมณ 2/1 เฟส 7 ลำลูกกา ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

- นางประทุม โกกิม ประธานกลุ่มพรหมทอมือ สถานที่ตั้ง 29/1 เขตเทศบาล อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการจดทะเบียนและที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี
- จะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการบริหารกลุ่ม ได้แก่ ประธานกลุ่ม หรือรองประธานกลุ่ม
- จะต้องเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย

3.3.2 การสังเกต ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าร่วมประชุมเพื่อระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3.3.3 การศึกษาข้อมูลด้านทฤษฎี

เป็นการศึกษาข้อมูลต่างๆ จากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย โดยศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมการทอผ้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

3.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

แหล่งที่มาของข้อมูลด้านทฤษฎีภูมิ มีแหล่งที่มาดังนี้

- 3.4.1 หอสมุดแห่งชาติ
- 3.4.2 ห้องสมุดคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 3.4.3 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3.4.4 หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3.4.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า โดยนำมาลำดับตามความเป็นจริง จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 3.5.1 ศึกษาข้อมูลจากการสำรวจ การสัมภาษณ์ และจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- 3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์
- 3.5.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัย "ศึกษาการดำเนินงานและหาวิธีการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี" โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 8 กลุ่ม โดยศึกษาจากข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยนำทฤษฎีการบริหารจัดการ ตลอดจนผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาประกอบการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นผลการศึกษสามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ทั้งหมด 8 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาชีพกระเป๋ารองเท้าवलจวี สถานที่ตั้ง 44/1 ดันโพธิ์ หมู่ 1 ตำบลชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มอาชีพญวรัตน์ สถานที่ตั้ง 55/302 คลองเปรม หมู่ 7 ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเรือนสุข 2 สถานที่ตั้ง 239/414 หมู่ 3 ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผสานศิลป์ (พ่อบ้านสายใยรักแห่งครอบครัว) สถานที่ตั้ง 250/388 หมู่ 1 ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 5 กลุ่มกระเป๋ามีใหม่ กระเป๋าผ้า สถานที่ตั้ง 199/32 หมู่ 1 ตำบลบึงสนั่น อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 6 กลุ่มอาภรณ์ดี สถานที่ตั้ง 53/466 เขตเทศบาล อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 7 กลุ่มแม่บ้านศรีภิรมย์ สถานที่ตั้ง 81/47 คลองหก หมู่ 6 หมู่บ้านปิยมณ 2/1 เฟส 7 ลำลูกกา ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 8 กลุ่มพรมทอมือ สถานที่ตั้ง 29/1 เขตเทศบาล อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

เป็นการนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จ.ปทุมธานีซึ่งผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการบริหารจัดการมาใช้ประกอบการวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเขตมีนบุรี โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการจัดการ ด้านการเงิน ด้านการผลิต และด้านการตลาด โดยมีรายละเอียดมีดังนี้

1. ด้านการจัดการ

ในด้านของการจัดการกลุ่มแต่ละกลุ่มมีวิธีการดำเนินงานของกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นการกระจายหน้าที่กันรับผิดชอบ ก็คือ ประธานกลุ่มจะเป็นผู้ดูแลทั้งหมดตั้งแต่การผลิตจนกระทั่งนำสินค้าออกจำหน่าย และสมาชิกกลุ่มจะช่วยกันผลิตสินค้าและนำสินค้าออกจำหน่าย ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ส่วนสมาชิกจะช่วยกันผลิตสินค้า สมาชิกมีหน้าที่ช่วยผลิตสินค้าและจำหน่ายเท่านั้น ด้านบัญชี การบริหารงานกลุ่ม จะทำด้วยตนเอง ส่วนช่องทางการจำหน่ายจะเป็นผู้หาตลาดให้กับทางกลุ่มเอง...มีการประชุมทุกเดือน ในเรื่องของปัญหาการดำเนินงาน การจัดเตรียมงานเงินทุน และตัวผลิตภัณฑ์”(กลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

“เริ่มด้วยการจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสมาชิกแต่ละคนจะนำวัตถุดิบที่ได้ไปผลิตสินค้าของกลุ่ม โดยแต่ละคนจะผลิตของใครของมัน...ทางกลุ่มได้จัดให้มีกรรมการกลุ่มเพื่อกระจายหน้าที่กันรับผิดชอบและจะมีการจัดประชุมทุกเดือนที่สำนักงานเกษตรเขตมีนบุรีเกี่ยวกับการดำเนินงาน”(กลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2554)

“ได้เริ่มรวมกลุ่มตั้งแต่ปีที่แล้ว (พ.ศ. 2549) ตอนนี้มีสมาชิกประมาณ 11 คน...ในบ้านมีอยู่ 3 คน แต่ไม่ค่อยมีใครช่วยเราทำอะไร เวลาทำก็ทำในหมู่บ้านตัวเอง ส่วนใหญ่ทำคนเดียวแล้วสมาชิกก็เพียงแต่ช่วยลงให้เป็นกลุ่ม (แค่เอาชื่อลงไว้เฉย ๆ) เป็นญาติ ๆ กัน แต่จริงไม่เกี่ยวข้องเลยมาดู ๆ แล้วก็ไป” (กลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 27 เมษายน 2554)

2. ด้านการเงิน

ในประเด็นด้านการเงิน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความคิดเห็นว่าเงินคือเรื่องใหญ่ ซึ่งกลุ่มทุกกลุ่มล้วนต้องใช้เงินทุนในการดำเนินกิจการของตน และสิ่งที่พบก็คือ ประธานกลุ่มจะใช้เงินส่วนตัว จากนั้นจึงมีการระดมเงินของสมาชิก ส่วนทางภาครัฐนั้นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องเลย

เพียงแต่แนะนำให้กลุ่มทำเรื่องกู้เงินกับทางธนาคารออมสิน แต่อย่างไรก็ตาม ทุกกลุ่มต่างไม่
 ยากเป็นหนึ่งจึงไม่ได้กู้เงินกับธนาคาร ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เงินที่ลงทุนเป็นเงินส่วนตัวทั้งสิ้น...จ่ายค่าตอบแทนให้โดยการนำสินค้าไปจำหน่าย
 คิดให้สมาชิกร้อยละ 20”(กลุ่มที่ 7, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2554)

“การเก็บเงินสมาชิกเป็นรายเดือนเพื่อใช้เป็นทุนซึ่งก็พร้อมบ้าง ไม่พร้อมบ้างเงินทุน
 การจัดตั้งกลุ่มก็คือว่าเป็นเงินร่วมกันเองของสมาชิกทั้งหมด ไม่มีทุน ไม่อยากตั้งเป้าหมาย
 เพราะตั้งไปก็เหมือนเดิม เราขาดปัจจัยสำคัญคือเรื่องเงินทุนเป็นปัญหาใหญ่” (กลุ่มที่ 8,
 สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2554)

“ส่วนเรื่องเงินทุนของทางกลุ่มได้ใช้เงินส่วนตัว ไม่อยากกู้ไม่อยากเป็นหนี้ จากทาง
 ภาครัฐ ก็ต้องทำเรื่องกู้ที่ธนาคารออมสิน แต่ทางกลุ่มไม่อยากจะ โดยประธานกลุ่มเป็นคนออก
 เงินทุนให้ และสมาชิกก็ช่วยกันออกแรง รายได้ก็ดูตามชิ้นงานของแต่ละคน”(กลุ่มที่ 6,
 สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2554)

“รายได้ก็แบ่ง ๆ กันกับคนที่มาช่วยทำ....เงินทุนก็ไม่มีสนับสนุนใช้เงินตัวเองทั้งหมด
 ทางเกษตรมีบุรีไม่ได้ช่วยเรื่องเงินแต่หาเครื่องให้”(กลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2554)

3. ด้านการผลิต

ทุกกลุ่มจะเน้นที่เป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้เกิดประโยชน์
 การผลิตสินค้าจะมีการคิดค้นสูตรการผลิตขึ้นเอง และมีการทดลองใช้เอง โดยที่มีหน่วยงานทาง
 ภาครัฐคอยควบคุมเรื่องคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“วัตถุดิบจะเน้นเป็นวัตถุดิบภายในประเทศ ตามภูมิภาคต่าง ๆ แต่หลัก วัตถุดิบแต่ละ
 ชิ้นจะเน้นที่คุณภาพ เช่น เม็ดเงินที่ใช้ประดับกระเป๋าก็เป็นเงินแท้มาจากเชียงใหม่ ส่วนเนื้อผ้าก็
 มาจากเมืองลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ บรรจุกุภัณฑ์ยังไม่ค่อยเคยคิดเหมือนกันแต่ไม่รู้จะเอาแบบไหน
 ส่วนมากก็ห่อด้วยพลาสติกใส ยี่ห้อสินค้าของทางกลุ่มก็มีคิดเองเหมือนกันสินค้าของทางกลุ่ม
 ได้รับการรับรองมาตรฐาน จากกระทรวงอุตสาหกรรม...การผลิตสินค้าจะใช้มือทำทั้งหมด
 เพราะเป็นงานที่มีความละเอียด เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรไม่มี เพราะไม่ต้องใช้”(กลุ่มที่ 5,
 สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2554)

4. ด้านการตลาด

สินค้าของกลุ่มจะไม่มี การวางจำหน่ายตามร้านขายของเพราะไม่มีการติดต่อ แต่จะจำหน่ายตาม order ที่ลูกค้าสั่งและมีการจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าที่ทางภาครัฐได้จัดให้มีงานขึ้นในทุก ๆ เดือน ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในประเทศไม่มีการวางจำหน่ายตามร้านค้าทั่วไป เพราะสินค้าทางกลุ่มจะผลิตตามจำนวน order ที่สั่งเข้ามาเท่านั้น และตอนนี้ทางกลุ่มกำลังจัดทำเว็บไซต์เพื่อจะเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ทั้งในประเทศและต่างประเทศ”(กลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 27 เมษายน 2554)

“สินค้าส่วนใหญ่ที่ผลิตได้ก็จะขายเอง ก็ขายที่บ้าน ออกงานตามหน่วยงานราชการ เอกชน ห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ เช่น เดอะมอลล์ คาร์ฟูร์ โลตัส เป็นต้น”(กลุ่มที่ 7, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2554)

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

ในตอนี่ 3 นี้ เป็นการนำเสนอถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านการจัดการมาใช้วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดการ ปัญหาและอุปสรรคด้านการเงิน ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในด้านการจัดการการบริหารงานกลุ่ม ซึ่งไม่มีระบบการบริหารที่เป็นรูปธรรม การดำเนินงานยังไม่มีรูปแบบ ซึ่งส่วนใหญ่ประธานกลุ่มจะรับผิดชอบทุกอย่าง แต่สมาชิกมีหน้าที่คอยผลิตสินค้าเท่านั้น ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ไม่มีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ เพราะทางกลุ่มพึ่งตัวเองมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเงินทุน วัตถุดิบ สูตรการผลิตและช่องทางการจำหน่ายสินค้า ด้านบัญชี การบริหารงานกลุ่ม จะทำด้วยตนเอง สมาชิกมีหน้าที่ช่วยผลิตสินค้าและจำหน่ายเท่านั้น”(กลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2554)

“บัญชีสรุปรายรับ - รายจ่าย ตอนนี้อย่างไรทำอะไรเลย ก็คือว่าบ้านไหนขายได้ เงินก็เข้าบ้านนั้น ของใครของมัน...คือว่ากลุ่มเป็นแค่นาม”(กลุ่มที่ 3, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2554)

“ตอนนี้มีสมาชิกประมาณ 11 คน แต่ไม่ค่อยมีใครช่วยเราทำอะไร เวลาทำก็ทำใน หมู่บ้านตัวเอง ส่วนใหญ่ทำคนเดียว แล้วสมาชิกก็เพียงแต่ช่วยลงให้เป็นกลุ่ม (แค่เอาชื่อลงไว้เฉยๆ) เป็นญาติ ๆ กัน แต่จริงไม่เกี่ยวข้องเลยมาตุ ๆ แล้วก็ไป”(กลุ่มที่ 5, สัมภาษณ์, 27 เมษายน 2554)

2. ปัญหาและอุปสรรคด้านการเงิน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยพบว่า เงินลงทุนจะเป็นเงินส่วนตัวของประธานกลุ่มและเป็นการระดมเงินของสมาชิกภายในกลุ่ม ในด้านการเงินจะพบปัญหาคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ไม่อยากจะเป็นหนี้ ซึ่งทางภาครัฐได้ให้การสนับสนุนในด้านการเงิน แต่กลุ่มผู้ประกอบการจะต้องทำเรื่องกู้กับทางธนาคาร จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ประกอบการไม่อยากจะเป็นอย่างนี้ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ไม่มีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ เพราะทางกลุ่มพึ่งตัวเองมาโดยตลอด เงินที่ลงทุนเป็นเงินส่วนตัวทั้งสิ้น ส่วนสมาชิกจะช่วยกันผลิตสินค้า” (กลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

“เรื่องเงินทุนของทางกลุ่มได้ใช้เงินส่วนตัว ไม่อยากกู้ไม่อยากเป็นหนี้ จากทางภาครัฐก็ต้องทำเรื่องกู้ที่ธนาคารออมสิน แต่ทางกลุ่มไม่อยากจะกู้ โดยประธานกลุ่มเป็นคนออกเงินทุนให้ และสมาชิกก็ช่วยกันออกแรง รายได้ก็ดูตามชิ้นงานของแต่ละคน...อยากจะให้ภาครัฐสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนและด้านการตลาดให้มากขึ้นและต่อเนื่อง”(กลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2554)

“เงินทุนก็ไม่มีสนับสนุนใช้เงินตัวเองทั้งหมด”(กลุ่มที่ 7, สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2554)

3. ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิต

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการจะหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเองซึ่งวัตถุดิบจะเป็นวัตถุดิบในท้องถิ่น ไม่มีวิทยากรหรือหน่วยงานใดช่วยเหลือในด้าน

นี้เลย มีเพียงกระทรวงอุตสาหกรรมที่คอยตรวจสอบคุณภาพสินค้าเท่านั้น ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี่

“ไม่มีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ เพราะทางกลุ่มพึ่งตัวเองมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเงินทุน วัตถุดิบ สูตรการผลิตและช่องทางการจำหน่ายสินค้า” (กลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

“บรรจุกัณฑ์ยังไม่มีก็เคยคิดเหมือนกันแต่ไม่รู้จะเอาแบบไหน ส่วนมากก็ห่อด้วยพลาสติกใส ยี่ห้อสินค้าของทางกลุ่มก็มีคิดเองเหมือนกัน”(กลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2554)

4. ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยพบว่า การจำหน่ายสินค้าของผู้ประกอบการนั้นจะไม่วางจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป แต่จะจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าที่ทางภาครัฐจัดขึ้นเดือนละครั้งผู้ประกอบการจึงอยากให้ภาครัฐช่วยสนับสนุนในด้านการตลาดให้มากขึ้น ดังข้อความสัมภาษณ์ต่อไปนี่

“ไม่มีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือ เพราะทางกลุ่มพึ่งตัวเองมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเงินทุน วัตถุดิบ วิชาการผลิตและช่องทางการจำหน่ายสินค้า”(กลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

“อยากให้ภาครัฐสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนและด้านการตลาดให้มากขึ้นและต่อเนื่อง” (กลุ่มที่ 4, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2554)

สรุปการดำเนินงาน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมแล้วการรวมกลุ่มของสมาชิกจะเป็นคนรู้จักกันหรือสมาชิกในครอบครัวมารวมกลุ่มให้ครบตามจำนวนเพื่อที่จะได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนตามที่ทางราชการกำหนดขึ้น แต่การดำเนินงานจริง ๆ นั้นสมาชิกไม่ได้ร่วมดำเนินงานกับกลุ่มกันทุกคน จะมีแค่เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นในด้านการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการนั้นยังไม่มีระบบที่แน่นอน ซึ่งเป็นการบริหารแบบไม่เป็นทางการ คือว่า ประธานกลุ่มจะเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในทุก ๆ ด้าน

ส่วนสมาชิก จะทำหน้าที่ผลิตสินค้าเพียงอย่างเดียว เนื่องจากผู้ประกอบการได้รับการอบรมการบริหารงานเพียงเบื้องต้นเท่านั้นในด้านการเงิน จะใช้เงินทุนส่วนตัวเนื่องจากไม่อยากเป็นหนี้ และไม่มั่นใจว่าเมื่อทำเรื่องกู้ตามที่ทางภาครัฐได้ให้การสนับสนุนแล้วกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ตั้งขึ้นจะมีการดำเนินงานที่มีผลกำไร ที่พอจะใช้หนี้ที่กู้มาได้ กลุ่มผู้ประกอบการจึงระดมเงินสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อนำมาเป็นเงินทุนในการดำเนินงาน ในส่วนของรายรับจะมีการจ่ายผลตอบแทนตามชิ้นงานที่สมาชิกผลิต การทำบัญชีของกลุ่มไม่มีใครรับผิดชอบเนื่องจากไม่มีความรู้ในด้านนี้ในด้านของการผลิตสินค้า สมาชิกทุกคนร่วมกันผลิตสินค้า ขั้นตอนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต รูปแบบสินค้า ประธานกลุ่มจะเป็นผู้รับผิดชอบสมาชิกคอยทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตและนำสินค้าออกจำหน่ายในด้านการตลาด ทางภาครัฐได้จัดให้มีการออกงานแสดงสินค้าทุกเดือนตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศ กลุ่มผู้ประกอบการจึงมีการจำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้าและ อีกช่องทางในการจำหน่ายสินค้าก็คือทาง order ที่ลูกค้าสั่ง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์แล้ว

ปัจจัยอื่นที่เอื้อต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

1. นโยบายรัฐบาลในการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นนโยบายที่มีประโยชน์ในการสร้างงานสร้างรายได้แก่คนในชุมชน และเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงไว้ ซึ่งโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้มีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ และเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น
2. ความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนเข้มแข็งส่งผลต่อการพัฒนากลุ่มและชุมชน เนื่องจากชุมชนและกลุ่มเอื้อหนุนเกื้อกูลการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ผู้นำชุมชนต้องมีใจเสียสละเห็นความสำคัญของทำงาน
3. ความร่วมมือภายในองค์กร สมาชิกทุกคนต้องมีการดำเนินงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมคิด ร่วมแรงกันในการบริหารงานภายในกลุ่ม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานและหาวิธีการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อหาวิธีการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดปทุมธานี

จากสรุปผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งผลิตภัณฑ์การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มาใช้ในการศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in - depth interview) จากประธานกลุ่ม หรือตัวแทนกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 8 กลุ่ม ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 1 กลุ่มอาชีพกระเป๋ารองเท้าवलฉวี สถานที่ตั้ง 44/1 ดันโพธิ์ หมู่ 1 ตำบลชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มอาชีพฉวีรัตน์ สถานที่ตั้ง 55/302 คลองเปรม หมู่ 7 ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเรือนสุช 2 สถานที่ตั้ง 239/414 หมู่ 3 ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผสานศิลป์ (พอบ้านสายใยรักแห่งครอบครัว) สถานที่ตั้ง 250/388 หมู่ 1 ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 5 กลุ่มกระเป๋าคู่ใหม่ กระเป๋าคู่ สถานที่ตั้ง 199/32 หมู่ 1 ตำบลบึงสนั่น อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 6 กลุ่มอารมณ์ดี สถานที่ตั้ง 53/466 เขตเทศบาล อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 7 กลุ่มแม่บ้านศรีภิรมย์ สถานที่ตั้ง 81/47 คลองหก หมู่ 6 หมู่บ้านปิยมณเฑ 2/1 เฟส 7 ลำลูกกา ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 8 กลุ่มพรมทอมือ สถานที่ตั้ง 29/1 เขตเทศบาล อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

2. การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 8 กลุ่ม ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการชักชวนคนรู้จักมาร่วมเป็นสมาชิกภายในกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มมีวิธีการดำเนินงานของกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยการใช้เงินทุนส่วนตัวของสมาชิกภายในกลุ่มมาลงทุนเป็นเงินก้อนแรก ซึ่งถ้ากลุ่มไหนมีเงินทุนมากก็สามารถเติบโตได้เร็วกว่ากลุ่มที่มีเงินทุนน้อย การดำเนินงานภายในกลุ่มไม่ได้มีการแบ่งหน้าที่กัน ไม่ว่าจะเป็นการกระจายหน้าที่กันรับผิดชอบ ก็คือประธานกลุ่มจะเป็นผู้ดูแลทั้งหมดตั้งแต่การผลิตจนกระทั่งนำสินค้าออกจำหน่าย และสมาชิกกลุ่มจะช่วยกันผลิตสินค้าและนำสินค้าออกจำหน่าย ในด้านการเงิน ทุกกลุ่มล้วนต้องใช้เงินทุนในการดำเนินกิจการของตน และสิ่งที่พบก็คือ ประธานกลุ่มจะใช้เงินส่วนตัว จากนั้นจึงมีการระดมเงินของสมาชิก ส่วนทางภาครัฐนั้นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องเลย เพียงแต่แนะนำให้กลุ่มทำเรื่องกู้เงินกับทางธนาคารออมสิน แต่อย่างไรก็ตาม ทุกกลุ่มต่างไม่อยากเป็นหนี้ จึงไม่ได้กู้เงินกับธนาคาร ในด้านการผลิตทุกกลุ่มจะเน้นที่เป็นวัตถุดิบทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ การผลิตสินค้าจะมีการคิดค้นสูตรการผลิตขึ้นเอง และมีการทดลองใช้เอง โดยที่มีหน่วยงานทางภาครัฐคือกระทรวงอุตสาหกรรมคอยควบคุมเรื่องคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในด้านการตลาดสินค้าของกลุ่มจะไม่มี การวางจำหน่ายตามร้านขายของเพราะไม่มีการติดต่อ แต่จะจำหน่ายตาม order ที่ลูกค้าสั่งและมีการจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าที่ทางภาครัฐได้จัดให้มีงานขึ้นในทุก ๆ เดือน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 8 กลุ่ม ผู้วิจัยพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานกลุ่มที่ไม่เป็นรูปแบบ ระบบงานเอกสารเช่น ระบบบัญชีภายในกลุ่มทางด้านการเงินจะใช้เป็นเงินส่วนตัวทั้งของประธานกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่ม ทางด้านการผลิตกลุ่มผู้ประกอบการจะดำเนินการผลิตเอง ไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรให้ความรู้ ไม่มีการจัดหลักสูตรอบรมให้กับผู้ประกอบการ ทางด้านการตลาดจะมีการจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าทางภาครัฐจัดให้ จะไม่วางสินค้าจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป และนโยบายของรัฐบาลซึ่งผู้ประกอบการอยากให้มียุทธศาสตร์สนับสนุนโครงการวิสาหกิจชุมชนที่ชัดเจนและแน่นอน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการดำเนินงานการบริหารกลุ่มที่ไม่เป็นรูปแบบ เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่มีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในเรื่อง

ของการบริหารงานภายในกลุ่ม ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มขาดประสิทธิภาพ ไม่เป็นระบบ และไม่มีการวางแผนในการดำเนินงาน จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีปัญหากเกี่ยวกับด้านเงินทุนซึ่งทุกกลุ่มจะต้องใช้เงินทุนส่วนตัว จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มมีการเติบโตที่ช้า และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในกลุ่มนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่มีการจัดการที่เป็นแบบแผนซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาของกลุ่มนั้นหมายถึงความสำเร็จของกลุ่มด้วย ในด้านการผลิต การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดเงินทุนในการดำเนินงาน ทั้งนี้เงินทุนของกลุ่มส่วนใหญ่มาจากการระดมทุนของสมาชิกนั้น มีข้อเสนอแนะดังนี้ ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนา กลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาด และภาครัฐควรมีการประเมินปัญหาและ ความต้องการด้านต่าง ๆ ของกลุ่มอย่างแท้จริง เพื่อใช้ในการแก้ไข หรือสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง

2. ภาครัฐควรบูรณาการการดำเนินงานในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม และควรมีการช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่สนับสนุนเฉพาะช่วงที่มีงบประมาณ ทำให้กลุ่มไม่มีความมั่นใจในการดำเนินงานของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้ประกอบการจะมีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เองและส่วนใหญ่จำหน่ายในชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนด้านการตลาดเพื่อเป็นรูปแบบแนวทางในการดำเนินงานและส่งผลต่อการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารออมสิน

2. ส่วนใหญ่แล้วผู้ประกอบการไม่มีการศึกษาหรือทำการวิจัยความต้องการของตลาด และลูกค้า นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ประกอบการควรมีการประเมินความต้องการของลูกค้า ทั้งนี้สามารถส่งผลถึง การพัฒนาผลิตภัณฑ์และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการประเมินศักยภาพของกลุ่ม ที่มองแล้วว่าสามารถจะพัฒนาให้เป็นกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมได้ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ โดยที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐจะต้องจัดหาวิทยากรผู้มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านของแต่ละผลิตภัณฑ์ ให้การสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปในเชิงอุตสาหกรรมและเชิงธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น

2. ภาครัฐควรศึกษาและประเมินกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ประสบความสำเร็จหรือเลิกกิจการไป ว่ามีสาเหตุหรือข้อจำกัดอะไรที่กลุ่มไม่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มได้ต่อไป ซึ่งการประเมินดังกล่าวอาจจะนำมาพัฒนาหรือเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาแก่กลุ่มต่าง ๆ ที่อาจมีสถานการณ์ใกล้เคียงกัน

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). การฝึกอบรมที่มหาวิทยาลัยในการถ่ายทอดความรู้
เรื่อง **วิสาหกิจชุมชน**. เอกสารประกอบการสัมมนา, กรุงเทพฯ.
- การส่งเสริมธุรกิจใ่วสาหกิจชุมชน. (9 มิถุนายน 2554). วสันต์ วสันต์ กู้เกียรติกุล, เกษตร
จังหวัดยะลา กรมส่งเสริมการเกษตร. <http://www.gotoknow.org/blog/wason/55990>
- กลุ่มงานพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (3 พฤษภาคม 2554). สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริม
การเกษตร. <http://www.farmdev.doae.go.th/Enterprise/EnterpriseDoc.html>
- คู่มือการทำวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ: มปท.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2549. “**แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) : สังคมที่มีความสุข
อย่างยั่งยืน**”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ.
- จังหวัดปทุมธานี. (25 มิถุนายน 2554). จังหวัดปทุมธานี. <http://www.pathumthani.go.th>
- ช่วง กองคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิรพร มหาอินทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 250/388 หมู่ 1
ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2554.
- ชญาณิชฐ์ บุญมา, 2551. กลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจ
ชุมชน (OTOP) ในจังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร. (2549). **หลักการจัดการ: องค์การและการจัดการแนวคิดการ
บริหารธุรกิจ**ในสถานการณ์ปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารา ศรีโคตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิรพร มหาอินทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 81/47
ซอยปิยะธรรม 1/2 เฟส 7 ถนนลำลูกกา หมู่ 6 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัด
ปทุมธานี เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2554.
- ดวงเดือน สมวัฒน์ศักดิ์. (2548). **วิสาหกิจชุมชน**. ชัยนาท: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ และคณะ. (2550). **โครงการศึกษาจัดวางรูปแบบแผนงานเกษตร
อินทรีย์เชิงท่องเที่ยวและการฝึกอบรมให้ความรู้และอาชีพ**.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี, สำนักงาน. 2552. เอกสารผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล
หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท
ไทยเพรส จำกัด.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2550). การจัดการสมัยใหม่: **Modern Management**. พิมพ์ครั้งที่ 5,
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทเซ็นทรัล เอ็กเพรส จำกัด.

บัณฑิตา ศรีชัยมูล. (2547). การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการดำเนินงาน
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า หมู่ที่ 4 ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ปรียานุช อภิภูณโยภาส. (2554). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจ
ชุมชน. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มนเทียร โรหิตเสถียร. (2549). การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้า
ในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รายงานการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน. (4 พฤษภาคม 2554). สำนักงานเลขานุการ
คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. <http://smce.doae.go.th/aboutus.php>

วัชรีย์ บวรมงคล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิรพร มหาอินทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 199/32
หมู่ 1 ตำบลบึงสนั่น อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2554.

วัชรารภรณ์ สุริยาภิวัฒน์. (2548). วิจัยธุรกิจยุคใหม่ : **Modern Business Research
Methodology**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

วิจิต นันทสุวรรณ. (2547). ขบวนการชุมชนใหม่ การพัฒนาแบบแผนใหม่ทางเศรษฐกิจ
และสังคมของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์.

วิญญรัตน์ ทับทิมเทศ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิรพร มหาอินทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
55/302 คลองเปรม หมู่ 7 ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 17
กรกฎาคม 2554.

วิทยา จันทะวงศ์ศรี. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอ
กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิทยา ดำนักร่างกุล. 2546. การบริหาร. กรุงเทพฯ: บริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

สมพร นาสุนิรินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิรพร มหาอินทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44/1
ตันโพธิ์ หมู่ 1 ตำบลชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่
17 เมษายน 2554.

สุมนา เกิดสินธุ์ชัย, 2550. การมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงาน
วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

สุมาลี สินโพธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิรพร มหาอินทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 53/466
เขตเทศบาล อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2554.

สุพรรณณี ขอดเผื่อ. 2551. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอ
สันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุวัฒน์ นิลดำ. (2551). การศึกษาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ร้านจำหน่ายสินค้า
ศูนย์บริการทางหลวงเขาโพธิ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สาขาวิชาพัฒนาศึกษา
สถาบันภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. 2554. "การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความ
เข้มแข็ง กรณีดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา". กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,
กรุงเทพฯ: 2554.

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยนาท

http://www.chainat.go.th/sub/cpd/coop_data/coop_015.htm#เป้าหมายของวิสาหกิจ
ชุมชน

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). วิสาหกิจชุมชน.
กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (สลคช.). (4 พฤษภาคม 2554).
<http://www.sceb.doae.go.th/Ssceb1.htm>

อมรศรี จันดอกรัก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิรพร มหาอินทร์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 239/414
หมู่ 3 ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2554.

อำนาจ ธีระวนิช. 2547. การจัดการ: **Modern Management**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซี.วี.แอล.
การพิมพ์.

ภาคผนวก

23. ชื่อกลุ่ม: 13010139 กลุ่มอาชีพ รองเท้า
กระเป๋านวลฉวี

ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน

ที่อยู่: 44/117 ถนนโพธิ์ หมู่ 1 ต.บางชะแยง อ.เมืองปทุมธานี
จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: 08 9493 3799

ประธานกลุ่ม: น.ส.สมพร นาสุรินทร์

ที่อยู่: 44/117 ถนนโพธิ์ หมู่ 1 ต.บางชะแยง อ.เมืองปทุมธานี
จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: 08 9493 3799

13010139-5201 กระเป๋าผ้า ♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

ระดับดาว

24. ชื่อกลุ่ม: 13010138 กลุ่มอาชีพ ญอร์ตัน

ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน

ที่อยู่: 55/302 คลองเปรม หมู่ 7 ต.หลักหก อ.เมืองปทุมธานี
จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: 0 2997 9690

Email: papasmaff@yahoo.com

ประธานกลุ่ม: น.ส.วิญญูรัตน์ ทับทิมเทศ

ที่อยู่: 55/302 คลองเปรม หมู่ 7 ต.หลักหก อ.เมืองปทุมธานี
จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: 0 2997 9690, 08 6588 1796

13010138-5201 เสื้อสตรี ♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

ระดับดาว

69. ชื่อกลุ่ม: 13030044 วิชาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้าน
เรือนสุข 2

ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน

ที่อยู่: 239/414 หมู่ 3 ต.ลำผักกูด อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: -

ประธานกลุ่ม: นางอมรศรี จันตอกรัก

ที่อยู่: 239/414 หมู่ 3 ต.ลำผักกูด อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: -

13030044-5203 เสื้อลายไทย ♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

71. ชื่อกลุ่ม: 13030022 กลุ่มกระเป๋าผ้าไหม กระเป๋าผ้า

ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน

ที่อยู่: 199/32 หมู่ 1 ต.บึงสนั่น อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: -

ประธานกลุ่ม: นางวัชรีย์ บวรมงคล

ที่อยู่: 199/32 หมู่ 1 ต.บึงสนั่น อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: -

13030022-5201 กระเป๋าผ้า ♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

72. ชื่อกลุ่ม: 13030118 วิสาหกิจชุมชนผ้านานศิลป์
(พ่อบ้านสายใยรักแห่งครอบครัว)

ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน

ที่อยู่: 250/388 หมู่ 1 ต.ลำผักกูด อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: -

ประธานกลุ่ม: ร.ต.ต. ช่าง กองคำ

ที่อยู่: 250/388 หมู่ 1 ต.ลำผักกูด อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: -

13030118-5201 หัตถวิจิตรกรรมไทยบาติก-กินรี

♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

ระดับดาว

139. ชื่อกลุ่ม: 13060056 อภรณ์ดี

ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน

ที่อยู่: 53/466 เขตเทศบาล อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: 08 1875 0225 โทรสาร: 0 2987 4130

ประธานกลุ่ม: น.ส.สุมาลี สิ้นโพธิ์

ที่อยู่: 53/466 เขตเทศบาล อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์: 0 2987 4130/08 1875 0225

โทรสาร: 0 2987 4130

13060056-4701 เสื้อผ้าสำเร็จรูป ♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

141.ชื่อกลุ่ม: 13060059 กลุ่มบ้านศิริภิรมย์
ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน
ที่อยู่: 81/47 คลอง 6 หมู่ 6 ปิยะภรณ์ 1/2 เฟส 7 ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี
โทรศัพท์: 0 2153 8153
ประธานกลุ่ม: นางดารา ศิริโคตร
ที่อยู่: 81/47 คลอง 6 หมู่ 6 ปิยะภรณ์ 1/2 เฟส 7 ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี
โทรศัพท์: 0 2153 8153
13060059-4901 ผ้าไหมคลุมไหล่ ♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

143.ชื่อกลุ่ม: 13060067 กลุ่มอาชีพแม่บ้านทองสุข 5
ประเภทกลุ่ม: กลุ่มผู้ผลิตชุมชน
ที่อยู่: 48 คลอง 3 หมู่ 2 ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี
โทรศัพท์: 0 2987 4247
ประธานกลุ่ม: นางพุง ทองสุข
ที่อยู่: 48 คลอง 3 หมู่ 2 ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี
โทรศัพท์: 0 2987 4247
13060067-5202 ชุดนอนสตรี ♦ ผ้า เครื่องแต่งกาย

ความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชน

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศห้สา พลนิล

สนใจขอรับเอกสารอ้างอิงติดต่อได้ที่ e-mail : sahutsa2512@hotmail.com

ปรับปรุง 15 กุมภาพันธ์ 2554

คำสำคัญ (Key Word) : วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprises : SMCEs), ความยั่งยืน (Sustainability)

องค์กรพัฒนาเอกชน (อพช.) หรือที่รู้จักและเรียกกันทั่วไปว่า เอ็นจีโอ (NGOs : Non Governmental Organizations) มีบทบาทในการพัฒนาสังคมไทยมายาวนานกว่า 3 ทศวรรษ มีความมุ่งมั่น ต้องการเห็นปัญหาสังคมได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะปัญหาในกลุ่มคนด้อยโอกาส และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา โดยมี ความพยายามที่จะแสวงหาความรู้ และทางเลือกที่หลากหลายในการพัฒนาประเทศ มุ่งที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีความ สามารถในการพึ่งพาตนเอง สร้างความยั่งยืนต่อสภาพแวดล้อมและสังคม โดยรวม

จากการที่องค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินกิจกรรมทำงานกับกลุ่มเป้าหมายระดับชุมชน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหา คิดค้นแนวทางและกิจกรรมการพัฒนา ทำให้ค้นพบผู้นำ และทางเลือกของประชาชน ที่รู้จักและเรียกขานกันว่า “ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น” รวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้าน และขยายผลไปยังชุมชนอื่น ๆ เช่น ป่าชุมชน เกษตรกรรมทางเลือก ประสบการณ์หลักขององค์กรพัฒนาเอกชน อยู่ที่การทำงานระดับชุมชนมาโดยตลอด และมองว่าหากองค์กรชาวบ้านเข้มแข็งจะสามารถแก้ปัญหาได้ ขณะเดียวกันองค์กรพัฒนาเอกชน ก็มองเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นผลกระทบจากกฎหมายและนโยบายการพัฒนา จึงได้ทำงานทั้งระดับชุมชนและระดับนโยบาย และจัดทำข้อเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหา ร่วมกับองค์กรชาวบ้าน เพื่อเผยแพร่ให้สังคมร่วมรับรู้ และนำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหา ในช่วงปี 2540 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548, หน้า 36-37) เป็นต้นมา

ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ อพช. ได้จัดเวทีประชุมสมัชชาเพื่อรวมพลังต่อสู้กับกระแสโลกาภิวัตน์ และมีเวทีประชุมใหญ่ๆ เกิดขึ้น หลายเวที เช่น เวทีประชุมองค์กรถัด เวทีการประชุมคูนานาธนาคารพัฒนาเอเชีย ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่ายองค์กร พัฒนาเอกชนด้านต่าง ๆ และองค์กรประชาชน จากการทำงานร่วมกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และประชาชนทั้งภาคเมืองและชนบท เพื่อที่จะจัดทำเป็นข้อเสนอวาระประชาชน อันเป็นหลักการการทำงานที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน บนพื้นฐานการพัฒนาต้องมา จากประชาชน โดยได้จัดทำเป็นข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับทิศทางนโยบายและการบริหารประเทศใน รัฐบาลชุด

ฯพณฯ ท่าน นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 โดยภาครัฐมีระบบการทำงานเชิงรุก โครงการมีการขยายตัวในเรื่องการผลิตการแลกเปลี่ยนมากขึ้น และเริ่มมีนัยสำคัญด้านผลประโยชน์ รัฐบาลจึงเริ่มเข้าไปมีบทบาทในการเข้าไปควบคุมดูแล เช่นพยายามผลักดันให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ในด้านกรมสรรพากรได้เข้าไปจับ/ปรับสินค้าบางรายการของชุมชน จึงทำให้ผู้นำชุมชน สมาชิกของชุมชน และผู้ที่เห็นด้วยกับแนวทางของชาวบ้าน มีการเคลื่อนไหวและรวมตัวปกป้องชุมชน โดยการ จัดทำ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.... และ พรบ. ดังกล่าวได้รับการประกาศใช้ในวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2548 (ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจศาสตร์การเมือง,2550,หน้า 220)

ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน หมายถึงการประกอบกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ เพื่อการจัดการ "ทุน" ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง (SMCE : Small and Micro Community Enterprise) ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่ เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อ การพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2548, หน้า 1;เสรี พงศ์พิศ,2550, หน้า 205 – 218)

องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนมี 7 ประการ (เสรี พงศ์พิศ, 2548,หน้า 121-122)

คือ

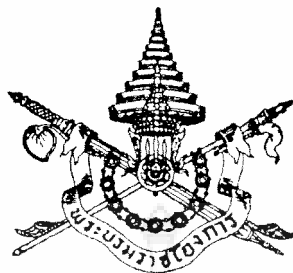
1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ มีโรงงานในหมู่บ้าน ชาวบ้านเป็นแรงงานหลัก และดำเนินการโดยชุมชน ไม่มีการจ้างแรงงานต่างถิ่น
2. ผลผลิตมาจากระบวนการในชุมชน เป็นงานที่เกิดขึ้นภายในชุมชน
3. มีการริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เป็นผลผลิตของกระบวนการเรียนรู้ การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเป็นการค้นคิดผลผลิตใหม่ๆ ไม่ได้เลียนแบบคนอื่น ซึ่งหากเหลือใช้สามารถนำไปสู่การแข่งขันกับภายนอกได้
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ทำให้ผลผลิตมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หรือนำเทคนิคสากลมาเสริมหรือผสมผสานให้กลมกลืน
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ หมายถึงการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนไม่ใช่เน้นที่การผลิตเรื่องหนึ่งสองเรื่อง เพื่อขายอย่างเดียว แต่ผลิต แปรรูป แต่จัดการให้เกิดการประกอบกิจการในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ

ของท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งจะต้องผลิตหลายๆ อย่าง โดยเริ่มจากการวิจัยชุมชนว่า ชุมชนมีความจำเป็นและมีความต้องการบริโภคสิ่งใด

6. มีกระบวนการการเรียนรู้เป็นหัวใจ วิสาหกิจชุมชน สำเร็จได้ด้วย “ความรู้และปัญญา” ไม่ใช่เพียงเพราะมีเงินทุนเท่านั้น การใช้ เงินเป็นตัวตั้งแต่ปัญญาตามหลัง ไม่เกิดการพัฒนายั่งยืน การเรียนรู้จะทำให้เข้าใจกระบวนการวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด และนำไปข้อ 7 คือ

7. มีการพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมาย ถ้าไม่มีการเรียนรู้ก็จะไม่เข้าใจความข้อนี้ และจะคิดเพียงการผลิตมากจะทำให้ได้เงินมาก ซึ่งเหมือนการหลอกตัวเอง เพราะในที่สุดสินค้าที่ผลิตก็ขายไม่ออก มีปัญหาหนี้สิน หมดกำลังใจ และยกเลิกโครงการ กลับไปใช้แรงงานพลัดถิ่นดังเดิม

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๖๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“วิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ
หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบ
กิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อ
การพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ
ประกาศกำหนด

“เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

“กิจการวิสาหกิจชุมชน” หมายความว่า กิจการของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

“คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด แล้วแต่กรณี

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

วิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๕ วิสาหกิจชุมชนใดที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๖ เมื่อกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับคำขอจดทะเบียนและเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนที่ยื่นคำขอจดทะเบียนมีลักษณะและวัตถุประสงค์ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนแก่วิสาหกิจชุมชนนั้น

มาตรา ๗ การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน

(๒) ชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน

(๓) ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

(๔) กิจการที่วิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์จะดำเนินการ

มาตรา ๘ ภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินให้วิสาหกิจชุมชนที่ได้จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไปแจ้งให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

วิสาหกิจชุมชนใดไม่แจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่งเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน ให้กรมส่งเสริมการเกษตรมีหนังสือเตือนให้วิสาหกิจชุมชนนั้นแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ถ้าไม่มีการแจ้งตามคำเตือนดังกล่าว ให้กรมส่งเสริมการเกษตรถอนชื่อออกจากทะเบียนวิสาหกิจชุมชนใดประสงค์จะเลิกกิจการให้แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกกิจการ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๕ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๑ มาใช้บังคับแก่การจดทะเบียนจัดตั้ง การแจ้งดำเนินการ และการเลิกกิจการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนโดยอนุโลม

ให้เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรแล้วมีสิทธิขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ การบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เป็นไปตามข้อบังคับของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้น

ข้อบังคับตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยจะต้องกำหนดให้การดำเนินการของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเป็นไปตามความสมัครใจโดยจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ได้

มาตรา ๑๑ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอาจดำเนินการดังต่อไปนี้ได้

(๑) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายในของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ดังต่อไปนี้

(ก) ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งหรือการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น

(ข) ให้ความรู้ การฝึกอบรม หรือความช่วยเหลือในการปรับปรุงหรือพัฒนาการผลิต การให้บริการ การบริหารจัดการ การหาทุน การตลาด และอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(ค) ให้คำแนะนำหรือดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

(๒) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกิจการภายนอกของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นคนกลางในการติดต่อกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน เพื่อขอรับความช่วยเหลือและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(ข) ประสานงานกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือดำเนินกิจกรรมอื่นอันเป็นประโยชน์หรือเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย

(๓) เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าในด้านคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ และการพัฒนาการตลาด

(๔) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายหรือมาตรการในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

หมวด ๓

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๑๒ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนสิบสามคน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าส่งออก อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อธิบดีกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้อำนวยการธนาคารออมสิน

(๓) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวนสิบคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินการวิสาหกิจชุมชนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรแต่งตั้งผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนแต่งตั้งผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชนอีกหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการและแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

(๓) ให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน หรือให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๔) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๕) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๔ กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๓) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น

(๔) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการที่ปรึกษา หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง เว้นแต่กรณีที่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ไม่ถือว่ามียกเว้นต้องห้ามเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๒ (๔)

(๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๗) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยไม่รอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษ เว้นแต่ในความคิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๕ กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกโดยไม่รอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษ เว้นแต่ในความคิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

มาตรา ๑๘ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ และให้นำความในมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าส่งออก ผู้แทนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนธนาคารออมสิน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ และเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนกรมสรรพากรที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชน

ในจังหวัดนั้นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในจังหวัดนั้น เป็นกรรมการ และเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

(๓) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๔) พิจารณาหรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๔

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การดำเนินการตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย มาตรการ หรือแผนการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่คณะกรรมการกำหนดหรือเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๒ ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับแก่กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่งตั้งโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดังกล่าวตามมาตรา ๑๖ (๓) ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ออก

ให้นำความในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตามมาตรา ๒๐ และกรรมการตาม
มาตรา ๑๑ ได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการ
ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๔ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของ
คณะกรรมการ

ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทำหน้าที่และรับผิดชอบงานตามวรรคหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับงานของ
คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

หมวด ๔

การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๒๕ วิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริม
การเกษตรแล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการได้ ตามวิธีการที่
คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา
กิจการวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้และ
การสนับสนุนในการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ
ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่น
นั้น ๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ไม่ว่าจะการ
บริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนใน
ระดับปฐมภูมิจึงมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา
กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้วตามมาตรา ๒๖ อย่างต่อเนื่อง
รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตาม
ความพร้อมและความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ
กิจการวิสาหกิจชุมชนและการออกแบบที่ทันสมัยตามความต้องการของตลาด การร่วมมือซึ่งกันและ

กัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพ การผลิต การจัดการ และการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้น

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่วิสาหกิจชุมชนประสงค์จะรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือดำเนินการจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจใด ๆ ให้คณะกรรมการให้การสนับสนุนในการจัดตั้ง การประกอบการ การตลาด รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการส่งเสริมการค้าและกิจการวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้าหรือการรับรองเกี่ยวกับสภาพ คุณภาพ ชนิด หรือคุณลักษณะอื่นใดของบริการ เพื่อให้สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นที่เชื่อถือ รวมทั้งปลอดภัยต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ

ในการส่งเสริมตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการพิจารณาให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในการขอจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า หรือให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อให้ความคุ้มครองแก่สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนนั้นตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๐ ในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการที่คณะกรรมการจัดให้มีขึ้นตามมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ และการส่งเสริมหรือการสนับสนุนตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙

(๒) ให้การส่งเสริมและสนับสนุน หรือประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนในการประกอบการ

(๓) จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเป็นไปตามความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดการ การบัญชี ภาษีอากร หรือการถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีด้านการผลิตหรือการตลาด

(๔) เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานหรือการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๕) ดำเนินการในเรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

มาตรา ๓๑ ให้มีคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสองคนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานการดำเนินการของกองทุนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการซ้ำซ้อนที่ไม่เกิดประโยชน์ และส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(๒) ติดตาม และประเมินการดำเนินงานของกองทุนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๓) เสนอแนะต่อกองทุนที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาเงินทุนในการสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน

(๔) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำความในมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับแก่กรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการดังกล่าวตามมาตรา ๑๖ (๓) ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก

ให้นำความในมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการประสานนโยบายกองทุนเพื่อพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใดกำหนดให้กิจการวิสาหกิจชุมชนต้องดำเนินการใดอันเป็นภาระที่ไม่เหมาะสมหรือเกินสมควร คณะกรรมการอาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการให้มีการลดภาระดังกล่าวแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่คณะกรรมการประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๓๐ แล้วไม่บรรลุผล ให้คณะกรรมการเสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๔ ในวาระเริ่มแรกให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการตาม
มาตรา ๑๒ (๓) และ (๔) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ
ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดตามมาตรา ๒๐ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ สมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จिरพร มหาอินทร์

Assistant Professor Jiraporn Mahain

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 8099 00099 93 9

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ที่อยู่ 86 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-2829101-2 ต่อ 2203 โทรสาร 02-281 1842

E-mail address : jp_mahain@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา- การเลขานุการ)
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ระดับปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย : งานวิจัยเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร “ความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ”

2. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐิติพันธ์ พงษ์คะเชนทร์

Assistant Professor Thitinan Pongkachang

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ที่อยู่ 86 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-2829101-2 ต่อ 2203 โทรสาร 02-281 1842

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต

ระดับปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุ สาขาวิชาการ

-

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอก ประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

3. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี พึ่งวัฒนาหูกุล

Assistant Professor Arunee Phungwattananukul

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 31022008834

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ที่อยู่ 86 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02-2829101-2 ต่อ 2215 โทรสาร 02-281 1842

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี	บริหารธุรกิจบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา- การตลาด) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ระดับปริญญาโท	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
ระดับปริญญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

-

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย

- เป็นผู้ช่วยงานวิจัย “ศึกษาความต้องการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนสาขาบริหารธุรกิจ”
- เป็นผู้ช่วยงานวิจัย “ความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

4. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญฤทัย วงศ์คำแหงหาญ

Assistant Professor Khunruthai Wongkhumhungan

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

- อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ที่อยู่ 86 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-2829101-2 ต่อ 2215 โทรสาร 02-281 1842

5. ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
มหาวิทยาลัยพายัพ

ระดับปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การตลาด)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุ สาขาวิชาการ

-

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอก ประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย